

PRITARTA

Šiaulių miesto savivaldybės mero

2025 m. liepos 22 d. potvarkiu Nr. M-1078

PATVIRTINTA

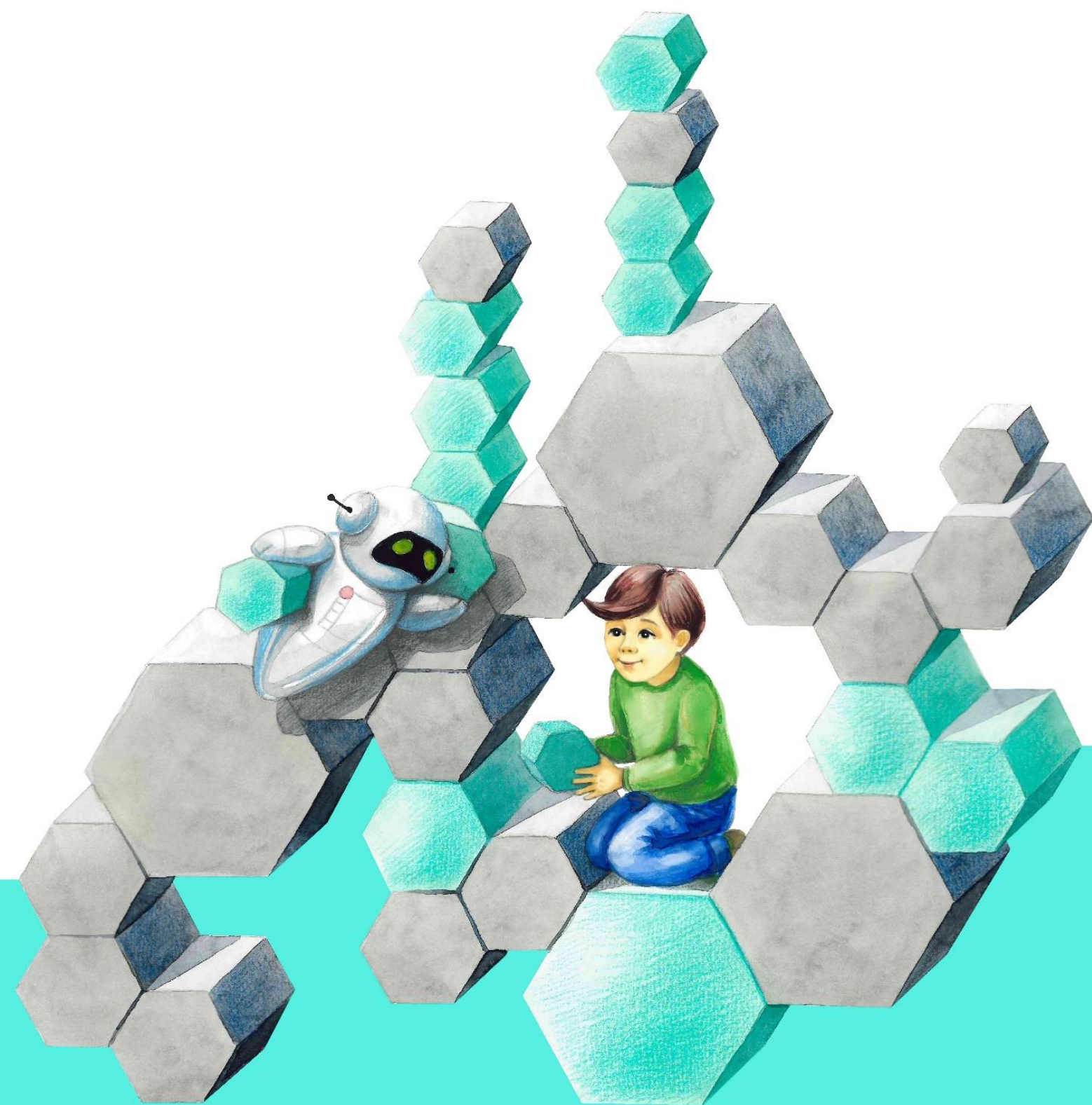
Šiaulių lopšelio-darželio „Eglutė“ direktoriaus

2025 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. V-167

TURINYS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)	4
1.2. Ugdymą(si) grindžiamos vertybės.....	4
1.3. Vaikų poreikiai	5
1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai	5
1.5. Regiono ypatumai.....	6
1.6. Mokyklos savitumas	6
II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	8
III SKYRIUS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI	10
IV SKYRIUS UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS	13
4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas.....	14
4.2. Ugdymo(si) aplinkos.....	14
4.3. Ugdymo(si) turinys	16
KOMUNIKABILUS	17
BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS	22
KŪRYBINGAS.....	27
LANKSČIAI MĄSTANTIS	38
SĖKMINGAI BESIMOKANTIS.....	43
JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI.....	49
PASITIKINTIS	55
4.4. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima	61
4.5. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms	61
V SKYRIUS VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS	62
5.1. Vaikų pasiekimų dokumentavimo ir pažangos stebėsenos sistema.....	63
5.2. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas	64
LITERATŪRA	65

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Šiaulių lopšelis-darželis „Eglutė“ (toliau – Mokykla) – moderni, inovatyvi įstaiga, kurianti saugią ir stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką, derinanti tradicijas ir pažangius ugdymo metodus. Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programa atnaujinta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142. Programa siekiama užtikrinti visapusišką, kokybišką ugdymo(si) patirtį vaikams nuo gimimo iki 6 metų, sudarant sąlygas kiekvienam vaikui augti, mokytis ir tobulėti pagal jo individualius poreikius. Ypatingas dėmesys skiriamas ugdymo tęstinumui, užtikrinant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermę. Atnaujinta programa toliau plėtoja ir išlaiko savitą ugdymo(si) modelį. Siekiant užtikrinti visapusišką vaiko ugdymą, integruojamos papildomos kryptys: prevencinės programos, STEAM, socialinis emocinis ugdymas, sveikos gyvensenos, gyvenimo įgūdžių, etninio ugdymo, aktyvios mokyklos programos.

Mokykloje vyrauja į vaiką orientuotas požiūris, pripažįstant jo unikalumą, kūrybiškumą ir individualumą. Programa įtvirtina universalaus dizaino prieigą, užtikrinant, kad visi vaikai, nepriklausomai nuo jų individualių gebėjimų ar aplinkos veiksnių, galėtų lygiavertiškai ir sėkmingai ugdytis. Ugdymo aplinkos barjerai eliminuojami pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę bei reikiamą specialistų pagalbą. Mokyklos Vaiko gerovės komisija sprendžia vaikų ugdymosi sunkumų įveikimo, individualių poreikių tenkinimo ir švietimo pagalbos teikimo klausimus.

Ugdymo procesas organizuojamas remiantis visuminio ugdymo principais, kurie akcentuoja vaiko fizinę, emocinę, socialinę ir kognityvinę raidą. Programoje skiriamas dėmesys ugdymui per žaidimą ir patirtinę veiklą, atliepiančią vaiko prigimtinius poreikius, smalsumą. Vaikas aktyviai dalyvauja ugdymo procese, tyrinėdamas, pažindamas, atrasdamas, ieškodamas naujų iššūkių ir veiklų įvairiapusiam patyrimui – jausti, liesti, tyrinėti, pažinti, siekti bei tobulėti. Mokytojas, laikydamasis konstruktyvistinės ugdymo paradigmos, veikia kaip vaiko ugdymosi proceso moderatorius ir partneris. Jis nuolat mokosi, o būdamas besimokančiojo vaidmenyje, kuria aplinką, apgalvotai suplanuotas patirtis, skatinančias vaiko savarankišką mokymąsi. Mokytojas ne tik suteikia vaikui galimybę atrasti naujas patirtis, bet ir skatina jo saviraišką, palaiko iniciatyvas bei padeda formuoti socialinius ryšius. Ugdymo(si) procese taikomos pažangios metodikos, kurios skatina mokymosi motyvaciją ir padeda vaikui įgyti svarbių gyvenimo įgūdžių.

Ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama sociokultūrine raidos teorija, kuri pabrėžia socialinės sąveikos svarbą vaiko psichikos raidai. Vaikas aktyviai mokosi bendraudamas su aplinkiniais, o per šias sąveikas formuojasi jo mąstymo ir elgesio modeliai. Mokytojas čia atlieka įsitraukiančiojo vaidmenį, skatindamas vaiko tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą, padėdamas kurti prasmingas patirtis. Vaiko mokymasis vyksta per bendrą veiklą su kitais vaikais ir suaugusiaisiais, formuojant jo gebėjimą mokytis tiek savarankiškai, tiek bendruomenėje.

Atnaujinta ugdymo programa užtikrina kryptingą, sistemingą ir į vaiką orientuotą ugdymą(si), kuris skatina jo visuminę raidą, stiprina mokymosi motyvaciją bei ugdo aktyvų, smalsų ir savarankišką vaiką. Tai sukuria tvirtus pamatus tolimesniam vaiko ugdymuisi ir sėkmingai asmenybės raidai.

1.2. Ugdymą(si) grindžiamos vertybės

Vaikų ugdymas(is) grindžiamas bendruomenės sutartomis vertybėmis, kurios atspindi pagarbų ir visapusišką požiūrį į vaiką bei jo ugdymo(si) procesą. Šios vertybės padeda kurti tvirtus, atsakingus santykius tarp visų ugdymo proceso dalyvių ir užtikrina kryptingą, vertybėmis grįstą ugdymą.

- **vaiko gerovė** – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrinę, socialinę bei fizinę aplinką;
- **vaiko orumas** – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

- **bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – demokratinės aplinkos kūrimas, grindžiamas pagarba asmeniui, puoselėjant bendruomeniškumo jausmą ir atsakomybės už save bei kitus ugdymą;

- **pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – ugdymo aplinkos kuriamos, grindžiant pagarba, empatija ir tolerancija, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir užtikrinant visiems vaikams galimybę dalyvauti bei priimti kultūrinius ir prigimtinius skirtumus;

- **lygiateisiškumas ir teisingumas** – vienodų teisių augti, ugdytis, reikšti savo potencines galias užtikrinimas visiems vaikams, nepriklausomai nuo lyties, sveikatos, socialinės ar kultūrinės padėties. Sumažinamos atskirties ir diskriminacijos galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

- **saviraiškos laisvė** – kiekvieno vaiko kūrybiškumo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

- **lygiavertis dalyvavimas** – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

- **kultūrinis tapatumas** – pagarbos savo šalies gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį bei kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.3. Vaikų poreikiai

Mokykla nuosekliai rūpinasi kiekvieno vaiko poreikių tenkinimu, užtikrinant ugdytinio visapusišką raidą ir gerovę, sudaro sąlygas vaiko poreikių plėtojimui(si):

- **žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė;

- **saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

- **draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

- **komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo priemones su vaikais ir suaugusiais bei atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

- **pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

- **kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos tiek spontaniškų, tiek kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

- unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokykla pripažįsta tėvų (globėjų) svarbą vaikų ugdymo procese ir siekia aktyviai bendradarbiauti su šeimomis. Užtikrina, kad tėvai (globėjai) būtų įtraukti į ugdymo procesą kaip lygiavertiniai partneriai, dalyvaujantys vaiko gerovės, sveikatos ir ugdymo klausimų sprendime. Tėvų (globėjų) ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas pagarba ir pasitikėjimu, o visi su vaikų priežiūra susiję klausimai sprendžiami per atvirą komunikaciją ir konsultacijas, atsižvelgiant į kiekvienos pusės atsakomybę ir galimybes.

Bendradarbiavimas su šeima remiasi tėvų (globėjų) iniciatyvomis bei poreikiais, kryptingai orientuojantis į jų pedagoginį švietimą ir edukacinę-kultūrinę veiklą. Mokslo metų pradžioje susitikimuose su tėvais (globėjais) išklausomi jų lūkesčiai, aptariama vaikų adaptacija, o visus metus ieškoma naujų bendradarbiavimo formų, siekiant ugdymo kokybės ir tęstinumo namuose. Tėvai (globėjai) aktyviai supažindinami su pažangiais ugdymo metodais ir praktika: organizuojamos atvirų durų dienos, rengiami informaciniai renginiai, platinama šviečiamoji medžiaga. Viena svarbiausių bendravimo formų – elektroninis dienynas „Mūsų darželis“, leidžiantis efektyviai komunikuoti bei stebėti vaiko ugdymo procesą.

Atsižvelgiant į tėvų (globėjų) poreikį dalyvauti sprendimų priėmimo, jie įsitraukia į grupių tėvų komitetų ir mokyklos tarybos veiklą, kaip lygiateisiai partneriai, taip prisidedant prie demokratinio mokyklos valdymo ir ugdymo kokybės užtikrinimo. Tėvai (globėjai) atstovauja vaikų ir šeimų interesus, teikia siūlymus dėl strateginių tikslų, lėšų paskirstymo bei efektyvaus jų panaudojimo, ugdymo proceso tobulinimo, neformaliojo ugdymo organizavimo, aplinkos kūrimo, prisideda prie iniciatyvų, renginių ir projektų įgyvendinimo.

Aktyvus tėvų (globėjų) įsitraukimas stiprina bendruomeniškumą, skatina dialogą tarp visų ugdymo proceso dalyvių ir prisideda prie saugios, estetiškos, vaikų poreikius atitinkančios ugdymo(si) aplinkos kūrimo.

1.5. Regiono ypatumai

Mokykla įsikūrusi pietinėje miesto dalyje, Gytarių mikrorajone. Netoliese įsikūrusios „Sandoros“ ir Gytarių progimnazijos, lopšeliai-darželiai „Dainelė“, „Žiogelis“, „Pupų pėdas“, „Rugiagėlė“ su kuriais aktyviai bendradarbiaujama, organizuojant metodines ir edukacines iniciatyvas.

Gytarių mikrorajono erdvių ir veiklų gausa, suteikia ugdytiniais galimybę aktyviai dalyvauti įvairiose edukacinėse, sportinėse, kultūrinėse ir pažintinėse veiklose. Mokyklos vaikai turi galimybę aktyviai leisti laiką ir pažinti, saugoti mus supančią gamtą netoliese esančiame žaidimų ir laisvalaikio parke „Beržynėlis“. Kasmet parke organizuojamos fizinio aktyvumo veiklos, žygiai bei įvairios pramogos, skatinančios sveiką ir aktyvų gyvenimo būdą. Gytarių futbolo stadione ugdytiniai dalyvauja socialinių partnerių VŠĮ futbolo akademijos „Šiauliai“ trenerių organizuojamose sportinėse veiklose. Ne mažiau svarbios yra pažintinės išvykos į Šiaulių miesto savivaldybės viešosios bibliotekos „Saulės“ filialą, moksleivių namų vaikų klubą „Kibirkštis“. Kiek toliau esantis Žaliūkių malūnininko sodyba – muziejus supažindina ugdytinius su tradiciniais amatais ir papročiais. Šalia esanti Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčia padeda ugdyti vaikų dorines vertybes ir meninę raišką, organizuojant kasmetines giesmių šventes.

Ši aplinka ir veiklų įvairovė sukuria palankias sąlygas visapusiškam vaikų ugdymui bei jų asmeniniam ir socialiniam tobulėjimui.

1.6. Mokyklos savitumas

Mokykla yra šiuolaikiška, vertybėmis grįsta ugdymo įstaiga, kurioje darniai integruojami inovatyvūs sprendimai, etninė kultūra ir sveikos gyvensenos principai. Mokyklos bendruomenė atvira pokyčiams ir naujovėms, sėkmingai dalyvauja ir rengia tarptautinius eTwinning, „Erasmus+“ projektus, įgyvendina neformaliojo švietimo tiekėjų programas, socialinių kompetencijų ugdymo (SKU) modelį. Mokykla išsiskiria nuosekliai plėtodama prioritetinę STEAM veiklą, kurią tikslingai derina su sveikos gyvensenos skatinimu ir etnokultūrinės tapatybės ugdymu.

Mokykloje sėkmingai plėtojama STEAM strategija: nuo 2020 m. veikiančioje STEAM „Atradimų laboratorija“ sudarytos sąlygos ugdytiniais plėtoti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, meno ir matematikos gebėjimus bei kompetencijas. STEAM veiklos neapsiriboja mokyklos erdvėmis, todėl aktyviai bendradarbiaujama su kitomis mikrorajono įstaigomis bei Šiaulių miesto STEAM centrais. 2025 m. mokykla tapo Šiaulių miesto „STEAM darželių“ tinklo nariu. Įgyvendinama „STEAM darželis“ veiklos programa, organizuojami užsiėmimai mikrorajono darželių

vaikams. Mokyklai tarptautiniu mastu suteiktas aukščiausio lygio „EXPERT“ ženklelis STEAM School Label platformoje už kryptingą STEAM veiklą.

Mokykla skatina sveiką gyvenseną ir ugdo sveikatos įgūdžius, įgyvendindama fizinę, socialinę ir emocinę sveikatą stiprinančias programas. Įgyvendinama Sveikatos stiprinimo ugdymo programa, kurios veiklos integruojamos į kasdienį ugdymo procesą. Mokykla yra Sveikatą stiprinanti mokykla, Aktyvi mokykla, taip pat respublikos ikimokyklinio ugdymo kūno kultūros pedagogų asociacijos (RIUKKPA) narė. Aktyviai dalyvauja sveikatinimo projektuose ir iniciatyvose, dalijasi gerąja patirtimi, skleisdama žinias apie sveikatos stiprinančių mokyklų veiklą. Kartu su šeimomis ir Mokyklos bendruomene organizuoja įvairias sportines pramogas, akcijas ir respublikinius projektus. Mokykloje skatinamas ekologiškas vaikų maitinimas, naudojant produktus, pagamintus pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą bei dalyvaujama ES programoje „Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimas vaikų ugdymo įstaigose“.

Mokykloje nuosekliai puoselėjama etnokultūrinė kryptis, organizuojant tradicinius renginius, kūrybines dirbtuves, respublikinius ir tarptautinius projektus. Įgyvendinant mokyklos Etninio ugdymo programą, ugdytiniai susipažįsta su savo tautos kultūriniu paveldu, kūryba, amatais, ugdomi pagarbą kitų tautų tradicijoms. Kryptinga veikla padeda ugdyti bendruomeniškumo jausmą, tautinį tapatumą ir kultūrinį sąmoningumą.

Mokykla integruoja inovatyvius pedagoginius sprendimus, skatindamas STEAM veiklas, sveiką gyvenseną ir etninę kultūrą, aktyviai dalyvauja tarptautiniuose projektuose ir bendradarbiauja su kitomis įstaigomis. Tai ne tik mokykla, bet ir antri namai.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo(si) organizavimas grindžiamas svarbiausiais ugdymo principais, užtikrinančiais kryptingą, integralų ir vaikų poreikius atliepiantį ugdymo procesą. Šie principai leidžia kurti prasmingas ugdomasias sąveikas, darniai derinti vaikų ugdymą(si) ir priežiūrą bei sudaro sąlygas kiekvieno vaiko visapusiškai raidai.

Ikimokyklinio ugdymo principai:

- ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė, kai kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį;
- vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama vaiko fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos raida;
- žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaikų veikla;
- sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai išgyvena ir vertina kiekvieną „čia ir dabar“ akimirką, kai kasdienė rutina, tyrinėjimo bei kūrybos procesai suteikia laiko nuostabai ir atradimų džiaugsmui.
- reflekttyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas kartu su vaiku atspindi jo veiklos patirtis per emocijas ir veiksmus, apmąstydami atliktas veiklas ir jų rezultatus, numatydami tolesnius veikimus. Mokytojai įvertina veiklos kokybę, savo pedagoginius sprendimus, analizuoja jų poveikį vaikų ugdymui(si) ir numato tolesnį veikimo kelią.
- šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja, pasitiki vieni kitais, veikia dėl vaikų interesų, kurdami susitelkusių, kartu besimokančių bendruomenę.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

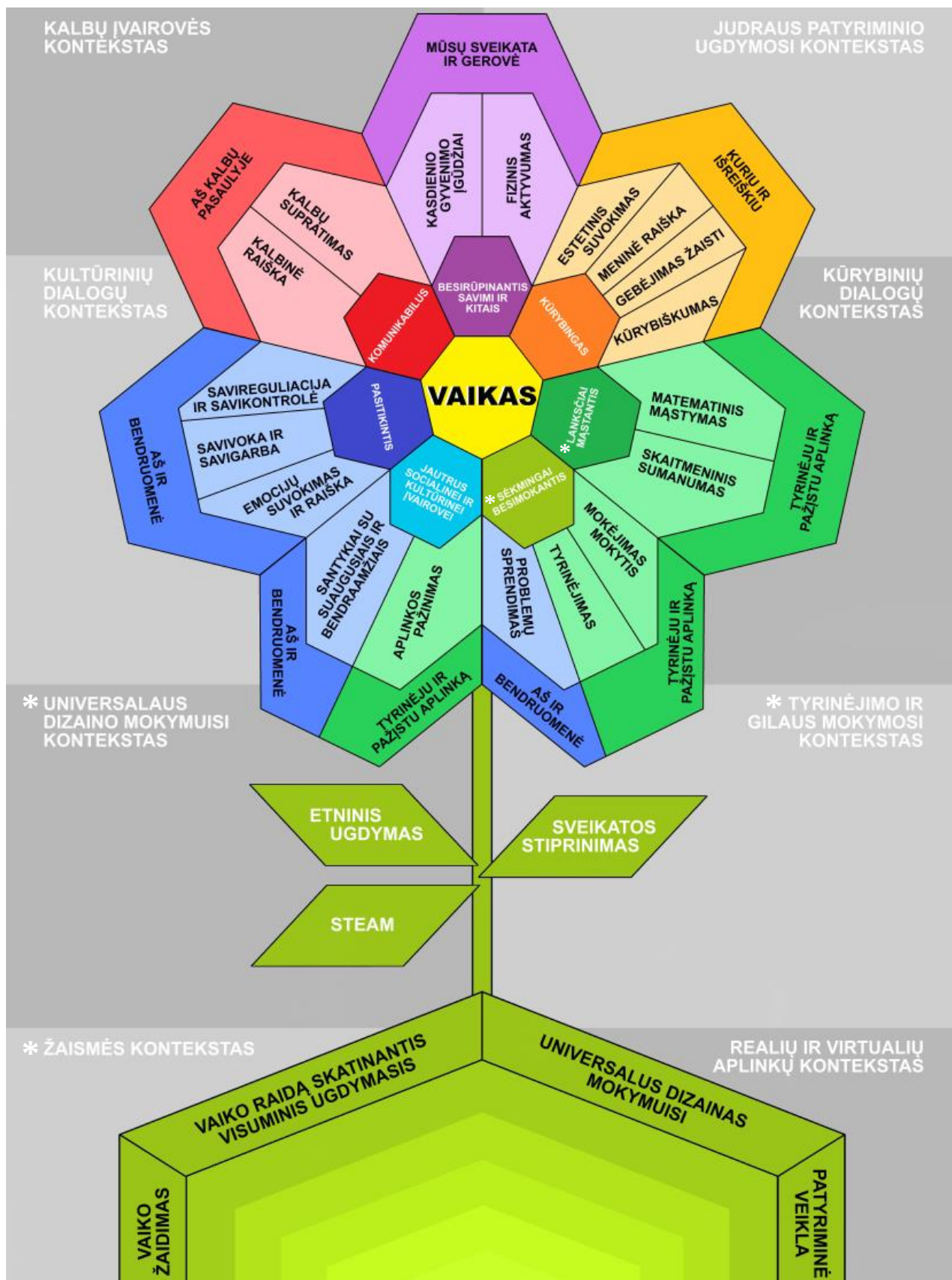
1. Atpažinti ir tenkinti kiekvieno vaiko ugdymosi poreikius, atsižvelgiant į asmenybės raidą, gebėjimus ir sociokultūrinę aplinką, taikant Universalaus dizaino mokymuisi (UDM) principus.
2. Organizuoti ugdymą per vaikų ir mokytojų sąveiką, derinant mokytojo veiklą su vaiko iniciatyva, taikant visuminį ugdymą ir lanksčius ugdymo(si) kontekstus.
3. Kurti saugią, emociškai palaikančią ir mokymąsi skatinančią aplinką, ugdant vaikų emocinį intelektą, empatiją, socialinį jautrumą ir pagarbą kultūrinei įvairovei, integruojant etnokultūros elementus.
4. Plėtoti vaikų komunikavimo įgūdžius, skatinant saviraišką, gebėjimą klausytis ir reikšti mintis žodžiu, kūrybinėmis bei skaitmeninėmis priemonėmis.
5. Ugdyti vaikų lankstų mąstymą ir problemų sprendimo gebėjimus, sudarant sąlygas tyrinėti, eksperimentuoti ir kritiškai mąstyti STEAM kontekste.
6. Skatinti rūpinimąsi savimi ir kitais, ugdant vaikų emocinį intelektą, sveikos gyvensenos įpročius, atsakomybę už save, bendruomenę ir aplinką.
7. Stiprinti bendradarbiavimą su šeima ir bendruomene, kuriant pasitikėjimu, pagarba ir partneryste grįstus santykius, užtikrinant vaikų ugdymosi tęstinumą bei pasiekimus.

Ugdymosi rezultatai. Ikimokyklinio ugdymo konceptualiaame modelyje ugdymo(si) rezultatai apibrėžiami kaip vaiko galios, kurios kryptingai ugdomos, atliepiančios jo poreikius ir raidos ypatumus (žr. 1 pav.).

Vaiko ugdymosi procesas mokykloje grindžiamas visuminės raidos principais, orientuojantis į vaiką kaip ugdymo centro ašį. Ikimokyklinio ugdymo(si) modelis pabrėžia kiekvieno vaiko unikalumą, atliepiančią jo individualius poreikius, stiprybes ir interesus. Ugdymas(is) vyksta įvairiuose kontekstuose, leidžiančiuose vaikui visapusiškai augti ir tobulėti. Universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai bei lanksčiai mąstančio ir sėkmingai besimokančio vaiko galios laikomos prioritetinėmis, nes sudaro prielaidas kryptingai įgyvendinti mokyklos svarbiausias ugdymo(si) sritis, apimančias STEAM ugdymą, sveikatos stiprinimą ir etnokultūros puoselėjimą.

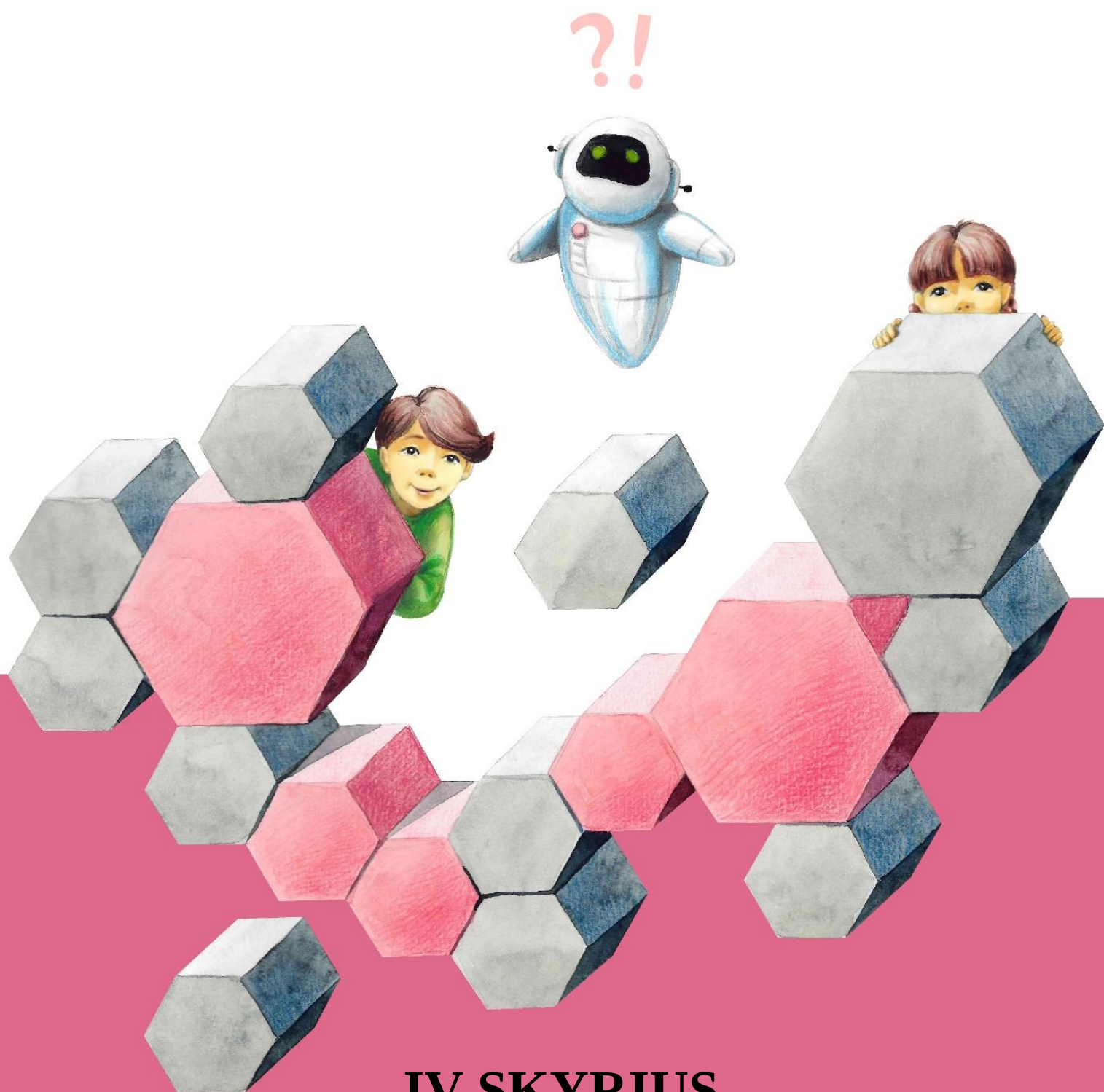
Vaikų ugdymo(si) rezultatai stebimi pagal 18 pasiekimų sričių, kurių visuma užtikrina optimalią vaiko potencinių galių ūgtį. „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“ ugdymo(si) sritys ugdo savimi pasitikintį, lankstaus mąstymo, komunikabilų, kūrybingą, sėkmingai besimokantį, jautrų socialinei ir kultūrinei įvairovei bei besirūpinantį savimi ir kitais asmenį.

Šios sritys padeda formuoti vientisą ir prasmingą ugdymo turinį, atliepiantį vaiko kasdienę patirtį, skatinantį savęs ir aplinkos pažinimą, emocinę ir fizinę gerovę, bendruomeniškumą, empatiją ir atsakomybę. Modelyje integruota prioritetinė STEAM veikla tikslingai derinama su sveikos gyvensenos skatinimu ir etnokultūrinės tapatybės ugdymu, siekiant sustiprinti ugdymo(si) turinį ir suteikti jam kryptingumą. Visa tai įgyvendinama remiantis universalaus dizaino mokymuisi principais, orientuotais į individualius vaiko poreikius, žaidybinę veiklą ir patyriminį mokymąsi.

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) konceptualus modelis

Ikimokyklinio ugdymo(si) konceptualus modelis leidžia kurti įtraukią, lanksčią, vaikui prasmingą ir motyvuojančią ugdymosi aplinką.

IV SKYRIUS

**UGDYMOSI) TURINYS,
PROCESAS IR APLINKOS**

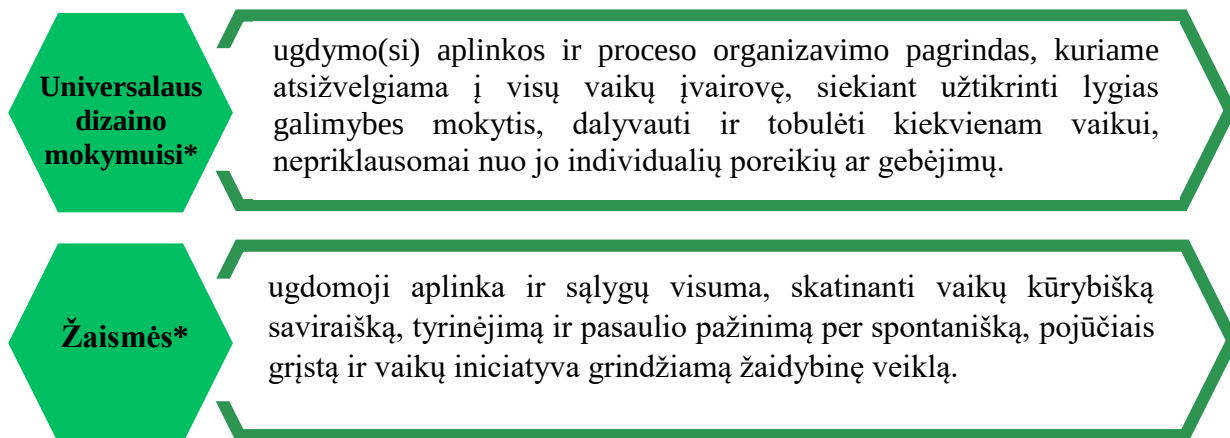
4.1. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Ugdymas organizuojamas atsižvelgiant į ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, poreikius ir individualius gebėjimus. Ugdymo turinys planuojamas lanksčiai, integruotai, remiantis aktualiomis vaikams temomis, jų patirtimi, interesais ir aplinkos stebėjimu. Veiklos organizuojamos įvairiomis formomis: individualiai, porose, mažose ir didesnėse grupėse, tiek laisvoje, tiek struktūruotoje veikloje. Vaikai įtraukiami į sprendimų priėmimą, skatinami reikšti nuomonę, siūlyti idėjas ir prisidėti prie veiklų planavimo. Ypatinga reikšmė teikiama įtraukčiai ir bendradarbiavimu grįstiems santykiams, ugdymo procese aktyviai įsitraukia vaikai, mokytojai, pagalbos vaikui specialistai ir tėvai (globėjai), kartu puoselėdami bendrą mokymosi kultūrą. Tėvai kviečiami būti aktyviais ugdymo partneriais, įsitraukiant į veiklas, projektus, renginius, konsultacijas, prisidedant prie ugdymo turinio praturtinimo ir vaiko mokymosi sėkmės.

4.2. Ugdymo(si) aplinkos

Mokyklos ugdymo(si) aplinkos kuriamos atsižvelgiant į ikimokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, jų interesus, individualius poreikius ir galimybes, remiantis aktyvaus ir patyriminio mokymosi principais, ugdymo turinio nuoseklumu, įtraukties užtikrinimu ir bendradarbiavimo su šeima svarba. Vidaus ir lauko erdvės organizuojamos kaip vientisa, funkciškai susieta ugdymo(si) sistema. Aplinkos struktūra leidžia efektyviai taikyti įvairias veiklos organizavimo formas, sudaro sąlygas vaikų iniciatyvai, savarankiškumui, patyriminiam mokymuisi, žaidimams, skatina tyrinėjimą, problemų sprendimą, kūrybiškumą, pažintinę veiklą. Vidaus aplinka praturtinta tradicinėmis ir šiuolaikinėmis ugdymo priemonėmis, grupėse integruotos SMART technologijos. Lauko aplinką papildo šiltnamiai, pakeliamos lėšvės, vabalų viešbutis, interaktyvūs tentai, stiprinantys gamtamokslinę ir ekologinę kompetenciją. Įrengta lauko sporto aikštė, vaikų žaidimų aikštelės su įvairiais fizinį aktyvumą skatinančiais įrenginiais, sudaro palankią aplinką judriesiems žaidimams, fizinei veiklai ir sveikatos stiprinimui. Aplinkos tinkamumas nuosekliai vertinamas, reguliariai tobulinamas ir pritaikomas, siekiant užtikrinti ugdymo kokybę ir sėkmingai įgyvendinti programos tikslus.

Ugdymo(si) aplinkos savaime apima įvairius kontekstus, kurie formuojami atsižvelgiant į vaikų poreikius, interesus bei individualią patirtį. Jie grindžiami vaiko iniciatyvos palaikymu, kūrybiška ir estetiška aplinka, žaislingumu, tyrinėjimu bei bendradarbiavimu tarp vaikų, mokytojų, tėvų ir kitų suaugusiųjų. Įvairūs kontekstai leidžia kiekvienam vaikui patirti sėkmę, ugdyti individualų tapatumą ir mokytis per autentišką patirtį (žr. 2 pav.).

2 pav. tęsinys 15 puslapyje.

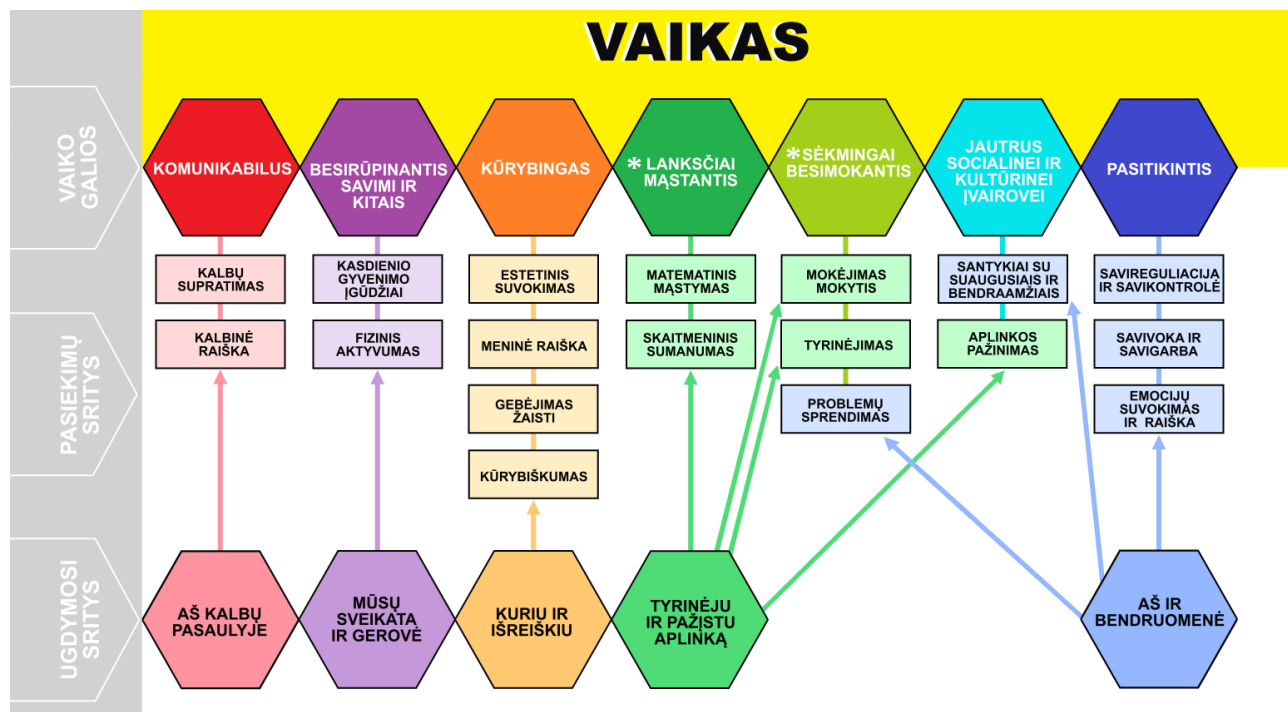
2 pav. tęsinys

2 pav. Vaikų ugdymo(si) kontekstai

4.3. Ugdymo(si) turinys

Vaikų ugdymo(si) galių, pasiekimų ir ugdymosi sričių sąsajų modelis atskleidžia, kaip tam tikros vaiko pasiekimų ir ugdymosi sritys sąlygoja įvairių vaiko galių formavimąsi. Šio modelio schema padeda suprasti ugdymo procesų tarpusavio ryšius ir požiūrį į vaiko visapusišką raidą (žr. 3 pav.).

3 pav. Vaiko galių, pasiekimų ir ugdymosi sričių sąsajos

KOMUNIKABILUS

Ugdymosi sritis „Aš kalbų pasaulyje“

Pasiekimų sritys:

Kalbų supratimas – klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

Kalbinė raiška – naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, ištraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiamo 3 žingsnio pasiekimų ¹	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KALBŲ SUPRATIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	► Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. ► Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. ► Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. ► Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių.	► Vaikas reaguoja į emociingą, intonuotą kalbą, supranta kūno kalbą, mimiką, gestus, simbolinių paveikslėlių ir ženklų prasmę. ► Aktyviai klausosi ir stengiasi suprasti girdimą kalbą, dalyvaudamas įvairiose kalbinėse ir garsinėse veiklose gimtąja bei kitomis kalbomis, kartu nuosekliai plečia pasyvųjį ir aktyvųjį žodyną. ► Žodžiu ar gestais reaguoja į kreipimąsi, supranta paprastus klausimus ir prašymus, atpažįsta artimųjų vardus, aplinkos objektų pavadinimus ir gali išiminti bei įvykdyti kelis iš eilės duotus nurodymus. ► Supranta trumpus skaitomus tekstus ir pasakojimus, atpažįsta įvykių seką ir susieja girdimą informaciją su kasdienės veiklos kontekstu. ► Domisi knygomis, paveikslėliais, simboliais, tyrinėja vaizdinę informaciją, stebi rašančiuosius, spontaniškai brauko, keverzoja, palieka ženklus, pradeda atpažinti raides ir žodžius aplinkoje.
KALBINĖ RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, išitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja	► 2-3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. ► Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią išpūdį palikusius	► Aktyviai bendrauja naudodamas garsus, gestus, mimiką ir pantomimiką, išreiškdamas emocijas, poreikius ir norus. ► Mėgdžioja kalbančiųjų lūpų judesius, garsus, skiemenis; taria priebalsių ir balsių junginius. ► Kalba vienažodžiais, 2–3 žodžių arba žodžio ir gesto sakiniais apie tai, ką mato, girdi, patiria, klausinėja apie aplinkos objektus ir jų savybes, atsako į paprastus klausimus, vartoja mandagumo frazes ir pradeda taikyti gramatines formas.

¹ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 19-20. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. ► Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	► Inicijuoja pokalbius su suaugusiais ar vaikais, domisi kalbiniais žaidimais ir turiniu vaikams, kalba apie personažus, dalijasi išpūdžiais, suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotus tekstus ar dainų fragmentus. ► Domisi rašymo priemonėmis, stebi rašančius suaugusiuosius ir mėgdžioja jų veiksmus. ► Brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus, kuriais spontaniškai reiškia savo mintis ir išpūdžius.
---	---	---

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiamo 6 žingsnio pasiekimų ²	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KALBŲ SUPRATIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	► Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. ► Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. ► Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. ► Domisi įvairiais rašytiniais tekštais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	► Stengiasi įsiklaudyti į suaugusiųjų ir bendraamžių kalbą, suprasti ir reaguoti į jų sakomą informaciją; klausosi įvairių pasakojimų, įrašytų tekstų, netiesioginių pranešimų. ► Pradeda suprasti dviprasmes reikšmes, pajuokavimus, frazeologizmus, humoro elementus, kai kurių žodžių ar posakių perkeltinę prasmę. ► Domisi skirtingomis kalbomis, supranta gestų, užsienio kalbų pagrindus ir geba atpažinti bei suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus ar pasiūlymus. ► Suvokia kalbą kaip simbolių sistemą, kuri padeda įvardyti daiktus, veiksmus ir reiškinius. ► Domisi skaitymu, raidėmis ir jų sąsaja su garsais, pradeda atpažinti žodžių struktūrą, kopijuoja ženklus ir imituoja skaitymo veiksmus. ► Domisi rašytiniais tekštais, supranta paprastą siužetą, užduoda klausimus ir pradeda sieti teksto turinį su iliustracijomis bei savo patirtimi.

² Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 19-20. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

KALBINĖ RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	► Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. ► Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. ► Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	► Kalba 3-5 žodžių vienisiniais ir sudėtiniais sakiniais, aiškiai išreiškia mintis, norus, patirtį, svajones. ► Kalbėdamas laikosi kalbos taisyklių, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, žodžių, vartoja gramatines formas, prielinksnius, mandagumo bei vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus), geba pradėti, palaikyti, keisti ir užbaigti pokalbį pagal bendravimo situaciją. ► Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą, jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. ► Pasakoja apie matytus filmus, žaistus žaidimus, atpasakoja skaitytų knygų turinį, žinomų istorijų įvykius, remdamasis paveikslėlių seka bei išlaikydamas jų eiliškumą, deklamuoja eilėraščius, keičiant balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt. ► Ieško būdų susikalbėti su kitakalbiais vaikais, bando bendrauti pakartodamas jų vartojamus žodžius. ► Kalbėdamas kreipiasi į kitus, prašo, tariasi, užkalbina, klausinėja ir atsako į klausimus, lanksčiai taiko skirtingus kalbėjimo būdus pagal situaciją. ► Supranta rašymo paskirtį, domisi rašymu ranka ir skaitmeniniais įrenginiais, stebi rašančius suaugusiuosius, kopijuoja simbolius, raides, skaičius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą ir kelis žodžius. ► Kurdamas ženklus, piešinius, linijas ar schemas, perteikia informaciją, braižo paprastus planus ir geba juos paaiškinti. ► Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus, kuria ir gamina knygeles su nukopijuotais sakiniais, žodžiais ar raidėmis, braižo planus, schemas, grafikus.
--	---	---

Vaiko galia „KOMUNIKABILUS“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

Ugdymo(si) kontekstai: kalbų įvairovės, kultūrinių dialogų, universalaus dizaino mokymuisi, žaismės kontekstai.

Pedagoginės strategijos: kuria sąlygas, skatinančias vaikų žodinę ir nežodinę komunikaciją bei pozityvų požiūrį į kalbų įvairovę. Inicijuoja kalbinius ir vaidmenų žaidimus, kuria dialogines bei žaidybines situacijas, skatinančias vaikų tarpusavio bendravimą, kūrybiškumą ir prasmų suvokimą. Į ugdymo procesą integruoja įvairių kalbų ir kultūrų elementus, plečiant vaiko kultūrinę ir kalbinę patirtį, stiprinant atvirumą įvairovei bei skirtingų bendravimo formų pažinimą. Skatina pažinti rašto simbolius, domėtis tekstais, plėtoti kalbą, dalyvauti įvairiose virtualiose bei realiose veiklose, užtikrina skirtingų kalbų, ženklų ir simbolių prieinamumą, naudojant skaitmeninius įrankius, kuriant turtingą kalbinę aplinką. Numatant veiklą, įvertina galimas kalbines kliūtis, parenka individualius vaiko poreikius atitinkančius metodus, priemones, užtikrinančias visavertį dalyvavimą kalbų pažinimo ir kalbinės raiškos veiklose.

Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): kalbiniai žaidimai; stalo žaidimai; vaidmenų žaidimai; skaitomos ir nežodiniu būdu pasakojamos istorijos; pasakojimo kūrimas; grožinės literatūros knygų, pasakų, enciklopedijų, žurnalų, kalendorių vartymas, skaitymas ir iliustracijų analizavimas; pasakų ir pasakojimų iliustravimas piešiniais; pasakų knygelių kūrimas su tekstu ir piešiniais; IKT taikymas; diskusijos; pokalbiai su savo ir skirtingų kultūrų žmonėmis; dalyvavimas dialoge ar poliloge; klausymasis įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtaja ir kitomis kalbomis; taikomi „Minčių lietaus“, „Smegenų šturmo“, „Interviu“ ir kt. metodai; multisensorinis ir kinestezinis ugdymo būdai; edukacinės išvykos; žaislų kelionė į vaiko namus; autoriaus kėdė; susipažinimas su savo ir kitų šalių kalba, kultūra, ženklais, simboliais.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS

Ugdymosi sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

Pasiekimų sritys:

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai – esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.

Fizinis aktyvumas – tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų ³	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminiai gebėjimai</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	► Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedą tinkamai naudotis stalo įrankiais. ► Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedą laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	► Valgymo metu mokosi savarankiškai valgyti, naudotis stalo įrankiais, tinkamai juos pasirinkti pagal maisto pobūdį, išreikšti nuomonę apie maisto skonį. ► Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgėdamas, klausydamas suaugusiųjų paaiškinimų, žiūrėdamas knygeles, korteles, piešinius. ► Grupės „virtuvėje“ žaidžia gaminimo žaidimus. ► Padedamas ar skatinamas mokytojo, mokosi naudotis higienos priemonėmis, prausiasi, šluostosi, šukuojasi, nusirengia ir tvarkingai susideda drabužius. ► Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti daiktus, savarankiškai arba padedamas suaugusiųjų susitvarkyti žaislus. ► Kūno ženklais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. ► Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu. ► Mokosi suprasti ir sekti paveikslėliais vaizduojamą dienotvarkę, pažymi aktyvias, ramias veiklas, orientuotis dienos eigoje per pasikartojančius ritualus, veiklas. ► Drauge su suaugusiuoju mokosi saugiai žaisti, atsargiai naudotis buities daiktais ir tinkamai elgtis lauke.
FIZINIS AKTYVUMAS: <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta,	► Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2	► Savarankiškai šliaužia, ropoja, vaikšto, bėga, pralenda pro kliūtis, keičia judėjimo kryptį ir greitį. ► Atsistoja, atsitupia, pasilenkia, eina plačia linija, peržengia kliūtis, pastovi ant vienos kojos, išlaikydamas kūno padėtį, pusiausvyrą, prisitaikydamas prie kliūčių bei erdvės pokyčių.

³ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 10-11. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. ► Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės dideles sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	► Lipa ir nulipa laiptais laikydamasis, šoka nuo laiptelio, pašoka nuo žemės, peršoka kliūtis. ► Ridena, meta, spiria ir gauda kamuolį abiem rankomis. ► Tiksliai suima ir manipuliuoja daiktais, paimant juos sauja ar pincetu, perimant iš vienos rankos į kitą, dedant, įdedant, išimant, atsukant smulkias detales. ► Veria sagas, užseginėja batus su lipdukais, ploja, suka riešą, plaštaką įvairiomis kryptimis, atliekant koordinuotus rankų ir pirštų judesius. ► Seka rankų judesius akimis, koordinuoja akies-rankos, rankų ir kojų veiksmus, naudoja abi rankas ritmiškai.
---	--	---

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiamo 6 žingsnio pasiekimų ⁴	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminiai gebėjimai</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinis saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	► Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai. ► Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. ► Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą	► Susipažįsta su maisto įvairove, tyrinėja sveiko maisto piramidę, dėlioja dienos meniu, kuria mąstymo žemėlapius, lankosi su mokytoju parduotuvėje. ► Žaisdamas „kavinę“ ar „restoraną“, kuria receptus, sudaro meniu, imituoja gaminimą, stalo serviravimą, aktyviai dalyvauja sveikų užkandžių, gėrimų gamyboje ir vertina pateikimo estetiką. ► Mokosi tausoti maistą, tyrinėja jo kelią iki stalo, supranta, kad maistas turi būti saugus, neturintis įtartino kvapo, skonio, išvaizdos, nebaigtas gaminti ar liestas gyvūno. ► Skatina vieni kitus ragauti įvairų, naują maistą ir pažinti skonius. ► Stebi per dieną išgeriamo vandens kiekį, nustato rekomenduojamą normą ir savarankiškai atsigeria.

⁴ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 10-11. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

	pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį.	►Supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu. ►Mokosi tinkamo elgesio prie stalo: valgyti lėtai, kruopščiai sukramtyti maistą, mėgautis jo skoniu, ramiai bendrauti valgymo metu ir padėkoti už maistą. ►Paveikslėliais dėlioja savo dienos ritmą, ryte pažymėdamas planuojamą veiklą, o vakare reflektuodamas, ar pavyko ją įgyvendinti. ►Fiksuoja nuotaikos ir energijos pokyčius paveikslėliais, aptaria jų priežastis. ►Mokosi atpažinti savo kūno būsenas, supranta judėjimo ir poilsio svarbą emocinei savijautai, išbando įvairias atsipalaidavimo ir aktyvumo formas. ►Mąsto, diskutuoja apie aprangą, jos tvarkingumą, patogumą ir estetiką, kuria aprangos modelius piešiant, rengiant lėles. ►Aptaria grupės aplinkos tvarką ir saugumą, dalyvauja ją prižiūrint: žymi daiktų vietas, kuria naudojimo taisykles, rūšiuoja atliekas ir palaiko švarą. ►Žino su kuo bendrauti saugu, moka mandagiai atsisakyti nepažįstamų siūlymų, atpažįsta netinkamus prisilietimus, saugo asmeninę erdvę ir praneša suaugusiajam, kuriuo pasitiki. ►Žino pavojingus daiktus ir jų keliamus pavojus, saugiai elgiasi vidaus ir lauko aplinkose, atsakingai rūpinasi gyvūnais. ►Žino, kaip elgtis nelaimės atveju, kur kreiptis pagalbos.
FIZINIS AKTYVUMAS: <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta,	►Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo,	►Išbando ėjimą pasistiebus, ant kulnų, pėdos šonų, virve, lanku, aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu, kryžminių žingsniu, šonu, atbulomis ar suoleliu. ►Orientuojasi erdvėje, eina ir bėga keisdamas greitį bei kryptį,

gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. ► Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.	staigiai sustoja, greitai pajuda reaguodamas į garsinius signalus, išlaiko saugų atstumą šalia draugo ar grupėje. ► Patiria judėjimo džiaugsmą, žaidžiant imitacinius bei judriuosius žaidimus, lavinant pagrindinius šliaužimo, ropojimo, ėjimo, bėgimo, šokinėjimo, laipiojimo, pralindimo, metimo, pusiausvyros judesius. ► Įvairiu atstumu, ridena, mēto, gaudo skirtingo dydžio, svorio ir formos priemones, taikydamas reikiamą jėgą. ► Koordinuotais judesiais, derina akių, rankų ir kojų veiklą, ritmingai naudoja abi rankas, tiksliai ir kruopščiai atliekant veiksmus su smulkiais daiktais, taisyklingai laikant stalo įrankius, piešimo priemones, žirkles, statant konstrukcijas, ► Veikdamas poroje ar grupėje bando derinti judesius, ištraukia į aktyvius žaidimus, laikosi jų taisyklių. ► Pradedą atpažinti kūno siunčiamus signalus apie poreikį judėti ar pailsėti. ► Moka minti ir vairuoti triratuką, balansinį dviratį.
--	---	---

Vaiko galia „BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

Ugdymo kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi.

Pedagoginės strategijos: kryptingai formuoja vaiko sveikos gyvensenos įgūdžius, skatindamas jį diskutuoti, dalintis patirtimi ir pasakoti apie kasdienius veiksmus, prisidedančius prie sveikatos stiprinimo. Per patirtines veiklas plečia suvokimą apie švarą, asmens higieną, tinkamą mitybą ir fizinį aktyvumą. Sistemingai ugdo tvarkos įgūdžius, skatindamas palaikyti švarią aplinką, atsakingai tvarkyti žaislus bei priemones. Pateikia mokomąją medžiagą, organizuoja projektus sveikatos, ligų prevencijos, grūdinimosi ir sporto temomis. Organizuoja aktyvias veiklas, judriuosius žaidimus, estafetes, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko fizinę sveikatą bei gebėjimus. Siekiant užtikrinti vaikų saugumą, supažindina su tinkamu elgesiu mokykloje, gatvėje, namuose, gamtoje ir bendravimo su nepažįstamais žmonėmis situacijose.

Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): kūno kalba ir verbalinė išraiška; dalyvavimas dialoge ar poliloge; tarimasis; diskusijos; ugdomieji, sporto šakų, kūrybiniai–vaidmenų, judrieji žaidimai; eksperimentavimas; STEAM metodas; multisensorinis ir kinestezinis ugdymo būdai; atsipalaidavimo minutės; „Minčių lietus“; „Smegenų šturmas“; „Interviu“ metodas; IKT taikymas; susitikimai su skirtingų profesijų atstovais; išvykos; pokalbiai; diskusijos; edukacijos.

KŪRYBINGAS

Ugdymosi sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Pasiekimų sritys:

Estetinis suvokimas – atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.

Meninė raiška – pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.

Kūrybiškumas – pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Gebėjimas žaisti – individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų ⁵	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
ESTETINIS SUVOKIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	► Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. ► Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). ► Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	► Saugioje, pažįstamoje aplinkoje, trumpam susitelkia į garsinius, vizualinius, emocinius dirgiklius ir į juos reaguoja garsais ar judesiais. ► Paklaustas pasako, ar patiko/nepatiko kūrinys, dainelė, dailės darbelis, vaidinimas, šokis. ► Atpažįsta, suklūsta, rodo, mėgdžioja, kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, personažus. ► Džiaugiasi išitraukęs į kūrybines veiklas, reiškia nuomonę apie savo ir kitų kūrybą, džiaugiasi savo darbais, dalijasi jais su kitais.
MENINĖ RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	DAILĖ ► Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. ► Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. ► Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas.	
		► Emocingai reaguoja į ryškius, kontrastingus objektus, kuriuos suteikia įvairios vizualinės, grafinės ir erdvinės raiškos medžiagos. ► Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. ► Storu pieštuku, teptuku, kreidele baksnoja, brauko, tepinėja palikdamas pėdsakus (taškus, įvairių kryptių linijų brėžius, dėmes, brūkšnius, linijas). ► Tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius. ► Žaidžia su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėja,

⁵ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 21-23, 26. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

		minko, stebi juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes.
	MUZIKA	
	► Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos. ► Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. ► Spontaniškai dainuoja dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos frazės iš išmoktų dainų. ► Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. ► Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. ► Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmi – liūdnai). ► Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Noriai muzikuoja individualiai ir grupėje.	► Domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaukėjimo sąsajas, ištraukti į žaidimus su judesiais, katutes, žaidimus, gyvūnijos apdavinimus, lopšines. ► Jaučia balso galimybes, kaitą, atkartoja girdimus garsus, ritminius darinius. ► Jaučia melodijos, dainelės ritmą, tempą, dinamiką. ► Supranta, įvardija muzikos sąvokas (aukštai/žemai; garsiai/tyliai; ilgas/trumpas; toks pat/skirtingas; linksmas/liūdnas) ► Pritaiko išraiškos judesius ar ritmikos darinius, savarankiškai ploja, trepsi, siūbuoja ar skanduoja. ► Tyrinėja įvairius garso išgavimo būdus pasitelkdamas kūno judesius, gamtos objektus ir vaikiškus muzikos instrumentus, ritmingai pritaria suaugusiojo grojimui. ► Atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą.
	ŠOKIS	
	► Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. ► Atlieka paprastus ratelius ir dainuojamuosius žaidimus, bandydamas nustatyta kryptimi koordinuotai judėti su kitais. Vienu metu judina kelias kūno dalis.	► Natūraliai ir laisvai juda, tyrinėja aplinką, imituoja suaugusiųuosius, grojant muzikai spontaniškai išreiškia emocijas šokio judesiais. ► Sąmoningai tyrinėja skirtingas judėjimo kryptis, formuoja individualų judesio stilių, improvizuoja naudodamas kūno

	► Improvizuoja judesiais atliepdamas muzikos nuotaiką ir savybes, kuria, kurį laiką prisimena ir kartoja įvairias dviejų trijų judesių kombinacijas. ► Natūraliai ir džiaugsmingai šoka ir individualiai, ir drauge su kitais.	judesius, stebi kitus ir reflektuoja savo veiksmus. ► Improvizuoja pagal muzikos ritmą ir nuotaiką, jungia kelis judesius į sekas, pritaiko išmokus judesius šokyje, spontaniškai kuria ar savaip perteikia veikėją vaizduojančius judesius, veiksmus. ► Dalyvauja ritminiuose rateliuose, sinchronizuoja judesius su kitais vaikais.
	TEATRAS	
	► Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. ► Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu atlieka pasirinktą vaidmenį pasitelkia kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones.	► Tyrinėja kūno, balso ir mimikos raiškos galimybes, žaisdamas išreiškia poreikius, nuotaikas ir emocijas, pasirenka veiksmingiausius raiškos būdus. ► Žaidžiant sūpavimo, kykavimo, jodinimo, kutenimo, pirštukų žaidimus, mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. ► Režisūriniuose ir vaidmenų žaidimuose sąmoningai taiko judesius, veido išraiškas, balso intonacijas, atlieka vaidmenis, kūrybiškai interpretuodamas situacijas.
KŪRYBIŠKUMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	► Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. ► Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. ► Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	► Gyvai ir smalsiai reaguoja į pažįstamus bei naujus jutiminius stimulus, aplinką tyrinėja įvairiais pojūčiais, kūrybiškai pasitelkdamas netradicines formas ir priemones. ► Džiaugiasi savo paties veikla, jos rezultatais ir spontaniškai atkartoja tai, kas patiko ar suteikė teigiamų emocijų. ► Kūrybiškai komponuoja ir perkuria patirtus elementus, jungdamas juos į naujus derinius bei ieškodamas įvairių veikimo būdų. ► Pakartotinai sugrįžta prie jį dominančios raiškos, gilinasi į ją, ilgesnį laiką įsitraukia į mėgstamą kūrybinę veiklą. ► Žaisdamas imituoja įsivaizduojamus veikėjus, jų veiksmus ir situacijas. ► Rodo susidomėjimą kitų vaikų ar suaugusiųjų kūryba, siekia

		įsitraukti į bendrą kūrybinį procesą.
GEBĖJIMAS ŽAISTI <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	► Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. ► Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. ► Kartodamas veiksmus, žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. ► Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	► Pozityviai reaguoja į suaugusiojo žaidybinius veiksmus, kartoja patinkančius judesius bei garsus. ► Inicijuoja ir palaiko žaismingas sąveikas, pamėgdžioja suaugusįjį, džiaugiasi bendrais žaidimais, turi savitą bendravimo būdą. ► Drąsiai tyrinėja aplinką, eksperimentuoja su žaislais ir daiktais, savarankiškai pasirenka žaidimo erdvę bei priemones. ► Žaisdamas derina savo veiksmus su kitų vaikų ar suaugusiųjų veiksmais. ► Dalyvauja vaidmenų ar režisūriniuose žaidimuose, laikosi pasirinktų vaidmenų ir jų taisyklių.

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiamo 6 žingsnio pasiekimų ⁶	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
ESTETINIS SUVOKIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	► Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. ► Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. ► Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.	► Noriai įsitraukia į dailės, muzikos, šokio ir vaidybos veiklas, patiria malonumą kurdamas ir būdamas kūrybinėje aplinkoje. ► Skirtingai reaguoja į įvairių žanrų meno kūrinius, keliais žodžiais ar sakiniais reiškia savo nuomonę apie patirtus išpūdžius, apibūdina kūrinių detales, pasakoja, kas patiko ar nepatiko, reaguoja į kitų nuomones. ► Komunikuojant bando vertinti, reflektuoti savo ir kitų kūrybą, išreiškia požiūrį į etnines vertybes, geba ją susieti su asmenine patirtimi, išsako argumentuotą nuomonę. ► Meno priemonėmis išreiškia savo nuostatas apie regimą pasaulį. ► Grožisi gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos spalvomis,

⁶ Ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 21-23, 26. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

		formomis, garsais, atkreipia dėmesį į meno kūrinių išraiškos ypatumų įvairovę. ►Nebijodamas eksperimentuoti kuria, laužo nusistovėjusias raiškos normas, žaismingai išreiškia originalias idėjas, siūlo, kaip menines patirtis pritaikyti kasdienėje aplinkoje.
MENINĖ RAIŠKA	DAILĖ	
Vertybinė nuostata Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	►Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (grotažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. ►Kuriam darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tiksliai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. ►Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. ►Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.	►Patiria džiaugsmą kurdamas, modeliudamas, komponuodamas dvimates ir trimates figūras, objektus, kompozicijas iš įvairių priemonių ir medžiagų. ►Vaikas noriai ir drąsiai išbando įvairias vizualinės raiškos priemones bei medžiagas, tyrinėja jų savybes ir skirtingų technikų (pvz., piešimo, tapymo, lipdymo, aplikavimo) taikymo galimybes kūryboje. ►Eksperimentuoja su sudėtingesnėmis dailės technikomis bei skaitmeninėmis priemonėmis, piešimo ir fotografavimo programėlėmis. ►Kuriam grafinius vaizdus: linijas, formas, dėmes, objektus, fantastinius elementus ir ženklus, veikdamas pagal išankstinį sumanymą, pasirinkdamas tinkamas priemones ir planuodamas kūrybinio proceso eigą. ►Grožisi savo, kitų kūrinių, profesionalių menininkų sukurtais kūrinių, savitai perkelia matytas idėjas į savo darbus, komentuoja asmeninius ir bendraamžių kūrinius, vartodamas jam suprantamas dailės sąvokas. ►Samprotauja apie meno kūrinių paskirtį, supranta, kad egzistuoja skirtingos dailės rūšys, geba įvardyti keletą technikų. ►Vaikas komentuoja, paaiškina savo kūrybos idėją, ją papildo pasakojimu, geba bendradarbiauti su kitais kurdamas bendrus dailės projektus. ►Drąsinamas, palaikomas įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi

		priemonės, įrankius bei technikas grafiškai ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detaliai išbaigti savo kūrybinius darbus.
MUZIKA		
	►Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais. ►Dainuoja (vienas, poroje ar grupėje) sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalsės dainas, jas gana tiksliai intonuoja, išsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. ►Kuria ritminius ir melodinius darinius, improvizuoja ir komponuoja jungdamas kelis atskirus muzikos elementus (melodiją, ritmą, harmoniją, tembrą, tempą ir dinamiką). ►Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. ►Vartoja vis daugiau muzikos sąvokų, sugeba atlikti ir supaprastintu būdu pavaizduoti ketvirtines, aštuntines ir pusines natas bei pauzes. ►Išklausęs muzikos kūrinį trumpai nusako, kodėl kūrinys patiko ir kuo jis įdomus, aptaria, kur ir kada girdi muziką savo aplinkoje, nusako muzikinio kūrinio paskirtį ir kontekstą. Dalinasi įspūdžiais, užduoda klausimus apie matytus koncertus, aptaria atlikėjų ir klausytojų vaidmenis gyvai atliekant muziką.	►Tyrinėja garsų įvairovę balsu, kūno perkusija, instrumentais ir įvairiais daiktais, skiria kalbėjimą nuo dainavimo. ►Individualiai ir su kitais dainuoja autorines bei liaudies dainas, dažniausiai tiksliai intonuodamas, artikuliuodamas garsus ir valdydamas kvėpavimą. ►Improvizuoja vokalius ir instrumentinius darinius, kuria ritmus, melodijas, perkusinius akompanimentus, derina judesį su daina, ritmu bei muzikos nuotaika, tempais, stiliais. ►Kūrybines idėjas išreiškia grafiškai ar naudodamas skaitmenines priemones, dėmesingai klausosi muzikos, išsiklauso į savo ir kitų atliekamą dainavimą, kuria garsinius fonus bei jungia kelis muzikos elementus į vientisą muzikinę kompoziciją. ►Atpažįsta anksčiau girdėtus muzikos kūrinius, skiria melodijų, garsų ir ritminių darinių panašumus bei skirtumus, supranta jų paskirtį ir kontekstą. ►Vartoja jam suprantamas muzikines sąvokas, geba trumpai apibūdinti muzikos kūrinius, išsakyti savo įspūdžius, siūlo, kaip kūrybiškai pritaikyti muzikines idėjas. ►Klausydamasis muzikos atpažįsta keletą instrumentų ir jų tembrus, supranta, kaip jo muzika dera su kitų, mokosi laikytis muzikos klausymo bei koncertų lankymo taisyklių. ►Groja, pritaria suaugusiojo grojimui, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinėlį ►Dainuodamas, žaisdamas muzikinius žaidimus ir ratelius

		susipažįsta su savo ir kitų tautų muzikinės raiškos kultūriniais pavyzdžiais.
	ŠOKIS	
	► Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. ► Šoka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). ► Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. ► Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurtą šokio eigą. Apibūdina savo atlikto, sukurtą ar stebėto šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Aiškina, kodėl kitų sukurti šokiai patiko ir kuo jie įdomūs; nusako, kur ir kada mato šoki savo aplinkoje, mokykloje ir už jos ribų.	► Tyrinėja šokio tempą, ritmą, judesių derinius ir stengiasi susieti spontaniškus judesius su šokio elementais. ► Išbando įvairius judėjimo būdus: šokinėja, šokuoja, juda į skirtingas kryptis, šoka ritmiškai, reaguoja į muzikos pasikeitimus ir valdo savo kūno judesius. ► Improvizuodamas kuria judesių sekas, derina natūralius judesius, eksperimentuoja su šokio raiškos būdais, siekia išreikšti emocijas, nuotaikas, veikėjų savybes ar siužetą. ► Supranta ir kuria šokio kompozicijas iš kelių tinkamai muzikai pritaiktų judesių, derindamas veiksmus vietoje ir erdvėje. ► Laikosi šokio kultūros susitarimų, apibūdina, reiškia nuomonę apie savo ir kitų vaikų pasirodymus, dalijasi išpūdžiais ir fiksuoja kūrybines idėjas vizualiai. ► Su mokytojo pagalba grafiškai fiksuoja šokio eigą ir aptaria šokio tempą, nuotaiką bei raiškos elementus. ► Šoka porinius ir grupinius ratelius, išlaiko pusiausvyrą, kontroliuoja kvėpavimą, tyrinėja savo kūno galimybes ir generuoja idėjas kūrybiniam judėjimui.
	TEATRAS	
	► Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis. ► Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio	► Tyrinėja pažįstamas socialines situacijas, girdėtų pasakų epizodus, savo patirtį ir vaizduotės įkvėptas temas, sąmoningai pasirenka vaidmenis, analizuoja personažų savybes, emocijas ir jas perteikia išraiškingais kūno judesiais, mimika, balso intonacijomis. ► Kurdamas vaidmenį, pradeda konstruoti monologus, dialogus, siūlo kūrybines idėjas, improvizuoja, aktyviai įsitraukia į

	teatralizuotuose renginiuose ir juose priiima skirtingus vaidmenis. ► Dalinasi savo teatine patirtimi su kitais, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus, teatro formomis perteikiamas idėjas susieja su konkrečiomis gyvenimiškomis situacijomis ir išgyvenimais.	vaidybinį žaidimą, naudojant įvairias teatrine priemones: lėles, kaukes, kostiumų detales. ► Kuria dramatiškas situacijas per veikėjų susidūrimus, netikėtus įvykius, improvizuotus dialogus, kartu improvizuoja, muzikuoja, spontaniškai dainuoja ir kuria vaidinimus sau bei draugams. ► Kartu su bendraamžiais kuria įvairių formų spektaklius (lėlių, šokio, dramos, operos), improvizuoja veikėjų bendravimą, į kūrybinį procesą įtraukia mokytojus, kaip aktyvius dalyvius. ► Kartu su mokytojais ir bendraamžiais stebi ar aktyviai dalyvauja teatralizuotuose renginiuose, šventėse, pasakų vaidinimuose mokykloje ir už jos ribų. ► Patirtus įspūdžius aptaria su kitais, dalinasi teatine patirtimi, apibūdina įsimintinus spektaklio epizodus ir sieja juos su savo gyvenimiškais išgyvenimais bei emocijomis.
KŪRYBIŠKUMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	► Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. ► Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. ► Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	► Pasitelkia vaizduotę, generuoja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai kuria siužetus, vaidmenis ir žaidimo taisykles. ► Kūrybinėje veikloje autentiškai reiškia savo pasaulio matymą, išbando įvairius raiškos būdus, netikėtai keičia veikimo formas ir pertvarko kūrybines idėjas. ► Domisi įvairiomis kūrybos priemonėmis, tyrinėja jų savybes, išbando naujas kūrybos formas, būdus ir veiklos sritis. ► Kūrybinėje veikloje netradiciškai naudoja medžiagas, keičia objektų paskirtį, savaip taiko pastebėtus kūrybos elementus bei įvairius veikimo būdus. ► Planuoja kūrybinį procesą, pasirenka priemones rezultatui pasiekti, padedamas suaugusiojo sprendžia kūrybinius iššūkius, siekia užbaigti kūrinį ir paskatintas, jį tobulina.

		►Pasakoja apie savo kūrinį, paaiškina kūrybos procesą, pasirinktus būdus, medžiagas ir priemones, nusako kūrinio paskirtį ir kam jis skirtas. ►Domisi kitų kūrybine veikla, dalijasi savo kūryba artimoje aplinkoje, išreiškia, kas jam kūryboje įdomu ir svarbu, vertina kūrinius pagal asmeninius išgyvenimus.
GEBĖJIMAS ŽAISTI <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	►Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. ►Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. ►Kuriam išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. ►Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.	►Drauge su kitais vaikais tikslingai kuria žaidimo erdvę, pasirenkant, pritaikant vietą, atsirenkant reikalingas priemones ir žaislus. ►Žaidžia tiek įprastoje, tiek netradicinėje aplinkoje, rūpinasi žaidimo erdve prieš žaidimą ir po jo. ►Žaidžia individualiai, poroje ar grupėse, kuria vaidmenų žaidimus, susitarant dėl temos, eigos, vaidmenų ir jų pasidalijimo. ►Geba laikytis prisiimto vaidmens, tiksliai atlieka jo funkcijas, lanksčiai jį keičia, mėgsta tam tikrus vaidmenis. ►Padedant labiau patyrusiems vaikams ar mokytojui, susitaria dėl taisyklių bei jų laikosi siužetiniuose vaidmenų, stalo, judriuosiuose ar sportiniuose žaidimuose. ►Improvizuoja, kuria sudėtingesnius siužetus, jungdami realias patirtis su fantastiniais elementais. ►Kuriam išplėtotus naratyvinius žaidimus, remdamasis mėgstamomis knygomis, filmais ar vaizdo žaidimais. ►Žaisdamas vartoja kalbą vaidmeniui atlikti, žaidimo eigai aptarti, konfliktams spręsti.

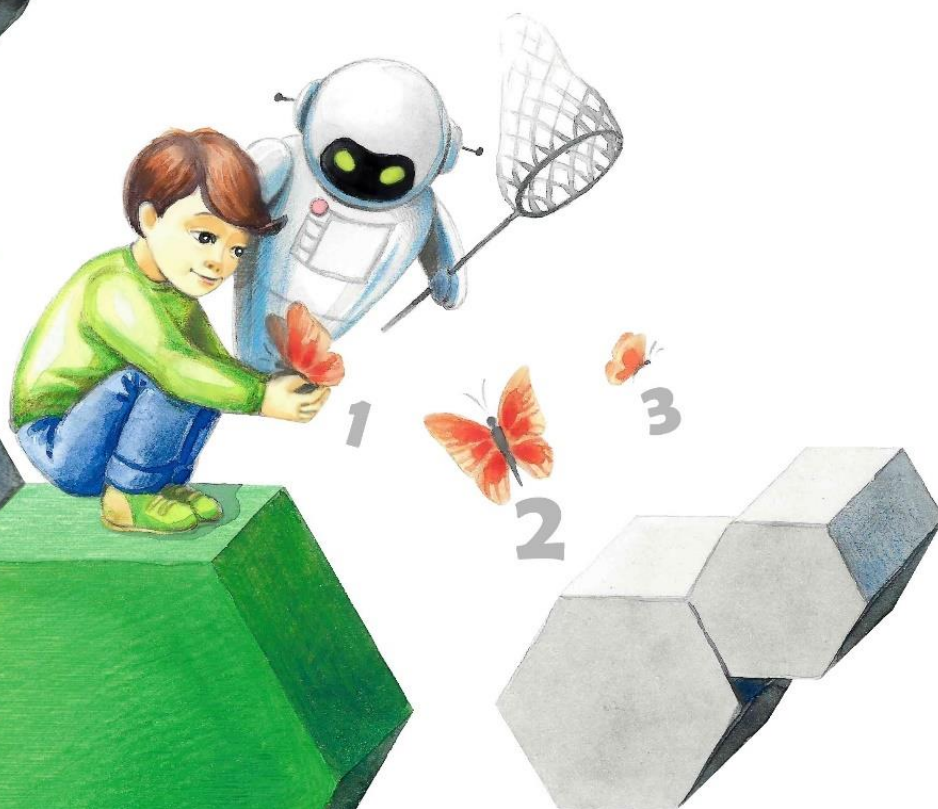
Vaiko galia „KŪRYBINGAS“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

Ugdymosi kontekstai: žaismės, kultūrinių ir kūrybinių dialogų, universalaus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi kontekstai.

Pedagoginės strategijos: suteikia galimybę vaikui susipažinti su savo bei kitų tautų menu, muzika, teatru ir šokiu, organizuojant kūrybiškas, vaiko amžių ir raidos tarpsnį atitinkančias veiklas. Skatina vaikus domėtis garsų pasauliu, pasitelkiant balsą, muzikos instrumentus, kūno perkusiją bei aplinkos garsus. Organizuoja kūrybines užduotis ir žaidimus, ugdančius muzikinį klausymąsi, ritmo pojūtį, saviraišką ir garsų įvairovės suvokimą. Skatina vaiką tyrinėti, eksperimentuoti įvairiomis vizualinės raiškos priemonėmis bei medžiagomis, sudarydamas sąlygas kūrybiškai išreikšti emocijas ir patirtus išpūdžius piešiant, lipdant, konstruojant ar atliekant kitas meninės raiškos veiklas. Padeda vaikui susipažinti su judesio kultūra ir šokio žanrais, skatina tyrinėti savo kūno judesių galimybes šokant, derinant laisvą judesį su ritminiais pratimais bei ugdo pagarbą vienas kitam. Skatina vaidybinius žaidimus bei eksperimentavimą su įvairiomis išraiškos priemonėmis, kuriant personažus, bendradarbiaujant grupėje, reflektuojant teatrines patirtis, susiejant jas su realiomis gyvenimo situacijomis. Skatina žaidybines patirties plėtojimą, padedant kurti sudėtingesnius siužetus, žaisti didesnėse grupėse, tikslingai organizuojant žaidimo erdves. Moko pastebėti, grožėtis gamtine, kultūrine aplinka, savo ir kitų kūryba, darbais, apranga. Sistemingai stebi vaiko veiklą, palaiko, skatina iniciatyvą, sudaro galimybes saviraiškai per kūrybines veiklas, žaidimą. Teikia nuoseklų grįžtamąjį ryšį, padeda vaikui reflektuoti kūrybinę patirtį, dalintis asmeninėmis estetinėmis patirtimis.

Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): kūrybiniai vaidmenų, naratyviniai, muzikiniai žaidimai; šešėlių teatras; stebėjimas; tyrinėjimas; eksperimentavimas; STEAM metodas; IKT taikymas; šventės; renginiai; parodos; koncertai; spektakliai; kūrybinės dirbtuvės; diskusija; dialogas.

LANKSČIAI MĄSTANTIS

Ugdymosi sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Pasiekimų sritys:

Matematinis mąstymas – atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

Skaitmeninis sumanumas – geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų ⁷	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
MATEMATINIS MĄSTYMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	► Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. ► Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas - trumpas, sunkus - lengvas, pilnas - tuščias ir pan. ► Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. ► Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. ► Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	► Pradedą suprasti sąvokas „vienas“, „du“, „daug“. ► Sieja įvairias „skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai). ► Nuosekliai skaičiuoja iki 3. ► Pradedą matuoti, sugretinti, palyginti daiktų ilgį, masę, tūrį, parodydamas su matavimu susijusias sąvokas: „pilnas - tuščias“, „ilgas - trumpas“, „sunkus - lengvas“, „aukštas - žemas“, „mažas - didelis“. ► Manipuliuoja figūromis ar objektais erdvėje: apversdamas, pasukdamas, pastumdamas (iš kelių angų suranda tinkamą, pro kurią pralįstų paimtos įvairaus dydžio ir formų kaladėlės). ► Lygina, grupuoja daiktus pagal formą, spalvą. ► Pradedą suprasti sąvokas: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. ► Žaislus ar daiktus surikiuoja į eilę. ► Pradedą suprasti ir atlikti suaugusiojo nusakančius jo ar objekto judėjimo erdvėje veiksmus (pvz., įeiti - išeiti, pažiūrėti į viršų - žemyn, įdėti - išimti, į kairę - į dešinę, į priekį - atgal). ► Pradedą suprasti, kurie daiktai ar objektai yra toli - arti, aukštai - žemai. ► Atpažįsta, kopijuoja, pratęsia, atkartoja skirtingų kategorijų objektų sekas AB (BA).
SKAITMENINIS SUMANUMAS <i>Vertybinė nuostata</i>	► Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.	► Stebi, susidomi, tyrinėja išmaniuosius žaislus, jų judėjimą, skleidžiamus garsus. ► Žaidžia įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų.

⁷ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 17-18. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lit/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	► Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. ► Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	► Pradedą paeiliui atlikti dvi suprantamas veiksmų sekas, komandas. ► Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.
---	--	--

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 6 žingsnio pasiekimų ⁸	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
MATEMATINIS MĄSTYMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	► Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. ► Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atranka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. ► Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu	► Pridedant po vieną skaičiuoja manipuliuodami daiktais, piešiniais, pirštais, gestais. ► Skaičiuoja į priekį, atgal iki 12; pradeda nuo bet kurio skaičiaus iki 10. ► Supranta sudėtį, atimtį; jungia ir skaido objektų grupes (5, 10, 12 ribose). ► Apibūdina objektų kiekį kaip tinkamą, per didelį arba per mažą, skaičiuoja bendrą jų skaičių ir nustato, kiek dar trūksta. ► Pradedą vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai („Manau, kad...“; „Tai tiesa (netiesa), nes...“; „Tai man primena...“; „Galėčiau padaryti dar ir taip...“ ir pan.). ► Sieja skaičių su skaitmenimis, dalina daiktus po lygiai (2, 3). ► Kelia klausimus, atsakomus „taip“ ar „ne“; dalyvauja apklausose iki 12 atsakymų. ► Fiksuoja, koduoja, grafiškai pateikia ir interpretuoja duomenis piešiniuose, diagramose. ► Supranta atsitiktinius ir numatomus įvykius; vartoja tikimybių sąvokas („gali įvykti - gali neįvykti“, „kažin ar įvyks“, „didelė tikimybė – maža tikimybė, kad įvyks“).

⁸ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 17-18. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

	planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reiktų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	► Lygina daiktų ilgį, tūrį; matuoja sąlyginiais matavimo vienetais (pėda, sprindis, trečias daiktas). ► Naudoja žodžius dydžių skirtumams apibūdinti: „ilgesnis - trumpesnis“, „aukštesnis - žemesnis“, „storesnis - plonesnis“, „toliausiai - arčiausiai“, „lengvesnis - sunkesnis“, „talpesnis - mažiau talpus“, „didesnis - mažesnis“. ► Atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), jas grupuoja pagal požymius (forma, dydis, spalva). ► Veikdami figūromis (jas jungdami, skaidydami, dėliodami, vartydami, apšviesdami) atranda sudėtingesnius objektus. ► Pradedą apibūdinti objektų vietą, padėtį, judėjimo kryptį ir buvimo vietą pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis). ► Kopijuoja, tęsia sekas (AB, BA, ABC, AAB, ABB, ABA), randa trūkstamą narį, kuria naujus sekos pavyzdžius.
SKAITMENINIS SUMANUMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Gebą pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	► Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. ► Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. ► Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	► Atliepia, komentuoja įvairiomis formomis (vaizdo, garso įrašai, animacijos) pateikiamą skaitmeninę informaciją. ► Naudojasi išmaniaisiais įrenginiais informacijai gauti apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti. ► Naudoja išmaniuosius įrenginius ir informacines svetaines tyrinėjimams, nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimui (fotografavimas, skaitmeninis piešimas, garso, vaizdo įrašų darymas). ► Tikslingai bendrauja tarpusavyje skaitmeninėmis technologijomis su kitų mokyklų vaikais, kūrėjais, žaidimo pasaulio personažais. ► Susipažįsta ir supranta nurodymų ir komandų paskirtį, gebą jas perteikti bei įvykdyti

	► Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	žodine, vaizdine ar grafine forma. ► Kuria, koreguoja ir vykdo paprastas komandų sekas programavimo aplinkose, stebi rezultatus ir atpažįsta klaidas. ► Domisi kitų kuriamu skaitmeniniu turiniu ir dalijasi savo pačių sukurtais darbais. ► Paaiškina ir suaugusiojo padedamas laikosi pagrindinių bendravimo ir saugaus naudojimosi skaitmeniniais įrenginiais taisyklių.
--	--	---

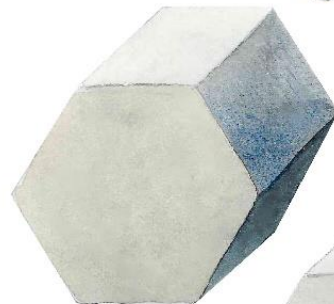
Vaiko galia „LANKSČIAI MĄSTANTIS“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

Ugdymo(si) kontekstai: realių ir virtualių aplinkų kūrimo, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, universalaus dizaino mokymuisi, žaismės.

Pedagoginės strategijos: kuria įtraukiančią ir motyvuojančią mokymosi aplinką, skatindamas vaiką tyrinėti, eksperimentuoti, spręsti problemas, pasitelkiant žaidybinį aspektą. Supažindina vaiką su kiekybinėmis sąvokomis, skatina skaičiuoti, lyginti, grupuoti, matuoti ir tyrinėti daiktų savybes bei formas. Ugdo loginį mąstymą, erdvinį suvokimą, sekų atpažinimą, duomenų fiksavimą ir aiškinimą, skatindamas vaiką mąstyti, kelti klausimus. Pateikia amžių, individualius ugdymo(si) poreikius atitinkančias skaitmenines priemones, užtikrina skaitmeninio turinio saugumą, mokant saugaus elgesio internete ir atsakingo skaitmeninių priemonių naudojimosi. Modeliuoja praktines situacijas, skatindamas spręsti matematinio pobūdžio problemas realiuose ir virtualiuose kontekstuose. Teikia motyvuojantį grįžtamąjį ryšį, padedantį vaikui suprasti klaidas ir skatinantį ieškoti naujų sprendimo būdų.

Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): IKT (interaktyvios lentos, planšetės, edukaciniai robotukai, QR kodai, skaitmeninės programėlės ir kt.); eksperimentavimas; tyrinėjimas; probleminiai klausimai; diskusijos; STEAM metodas; žaidybinimas; virtualios ir papildytos realybės (VR/AR) naudojimas; skaitmeninės pilietybės ugdymas; grafiškas vaizdavimas (informacijos pateikimas diagramomis, lentelėmis, schemomis, piešimas, fotografavimas, vaizdo įrašų kūrimas ir redagavimas skaitmeninėmis priemonėmis); žaidimai.

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS

Ugdymosi sritys „Aš ir bendruomenė“ bei „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Pasiekimų sritys:

Tyrinėjimas – aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Problemų sprendimas – geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.

Mokėjimas mokytis – geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiamo 3 žingsnio pasiekimų ⁹	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
TYRINĖJIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	► Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. ► Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. ► Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	► Reaguoja į aplinką, juda link jai dominančių objektų ar reiškinių, rodo emocinį susidomėjimą, smalsauja, stebisi, atsargiai tyrinėja nepažįstamus daiktus. ► Tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius – stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi, eksperimentuoja balsu, judesiu, tyrinėja savo kūną ir jo galimybes. ► Išbando skirtingas medžiagų faktūras, formas, spalvas, garsus, jų pokyčius ir spontaniškai taiko įgytas tyrinėjimo patirtis naujose situacijose. ► Tyrinėja savo keverzonę ir terlionę. ► Tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su gamtine medžiaga, garsais, judesiais, mimika ir intonacija, atranda naujus veikimo būdus pažinti aplinką. ► Mėgdžiodamas suaugusįjį įsitraukia į veiklas ilgesniam laikui, tyrinėdamas reiškia džiaugsmą emocijomis, veido išraiškomis, garsais, judesiais, dalijasi atradimais su kitais.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	► Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. ► Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. ► Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą.	► Susidūręs su sunkumu ar neįprasta situacija, balsu, mimika, gestais ar kūno kalba parodo, kad kažkas vyksta kitaip nei tikėtasi. ► Emocijomis, judesiais išreiškia, ar veikla pavyko, ar nepavyko, nurodo problemą suaugusiajam. ► Savarankiškai bando spręsti problemas, nepavykus stebi kitų elgesį ir išbando jų taikomus sprendimo būdus. ► Susidūręs su problema, padedant suaugusiajam, sutelkia dėmesį į situaciją, taiko jau žinomus veikimo būdus arba pasirenka vieną iš siūlomų sprendimų.

⁹ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 24-25, 27. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

		►Stebi, keičia ar tobulina veiksmus, siekdamas norimo rezultato.
MOKĖJIMAS MOKYTIS <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminiai gebėjimai</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	►Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. ►Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. ►Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. ►Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	►Aktyviai domisi aplinka, ją stebi, suklūsta, tyrinėja pojūčiais, sąmoningai siekia naujų išpūdžių. ►Reaguodamas į aplinkos objektus ir žmonių elgesį, išreiškia emocijas ir kuria ryšį su aplinka. ►Veikdamas kryptingai, siekia tikslo, pasiekia daiktą, išgauna norimą rezultatą, kartoja spontaniškai pasiektus veiklos rezultatus. ►Savarankiškai renkasi žaislus, įdomią veiklą, aktyviai įsitraukia ir stengiasi ją atlikti, rodydamas iniciatyvą ir mokymosi motyvaciją. ►Stebėdamas, bandydamas ir klausinėdamas aiškinasi, kaip veikia daiktai ar vyksta procesai. ►Džiaugiasi veiklos procesu, patiria pasitenkinimą tiek išmokdamas, tiek pasiekdamas rezultatą.

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 6 žingsnio pasiekimų ¹⁰	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
TYRINĖJIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	►Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats, kaip žmonės gyvena seniau ir kaip gyvena dabar, kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. ►Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. ►Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais	►Domisi gyvosios ir negyvosios gamtos objektais, reiškiniais, kelia klausimus, spėlioja, samprotauja apie tai, ką būtų galima tirti bei padedant numato tyrinėjimo eigą ir galimus rezultatus. ►Atskleidžia savo interesus tikslingai keldamas klausimus apie įvairių objektų, garsų ar judesių savybes ir paskirtį, remdamasis patirtimi, vaizduote pasirenka eksperimentavimui reikalingas priemones bei medžiagas. ►Stebėdamas, tyrinėdamas, eksperimentuodamas, nagrinėja objektų savybes, sandarą, paskirtį, analizuoja jų veikimo principus,

¹⁰ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 24-25, 27. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

	kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.	pokyčius ir sąsajas tarp struktūros bei funkcijos. ► Lygina, gretina, grupuoja daiktus, augalus, gyvūnus, žmones bei reiškinius pagal jų požymius, savybes, domisi gamtos, žmogaus gyvenimo įvairove skirtinguose laikotarpiuose ir kultūrose. ► Apibūdina savo veiklą, atradimus, įvardija naudotas medžiagas ir priemones, interpretuoja tyrimo rezultatus, lygina savo pastebėjimus su kitų vaikų įžvalgomis. ► Samprotauja apie patirtus pojūčius, įgytas žinias, siūlo naujas tyrinėjimo idėjas, supranta atsakingo elgesio svarbą tyrinėjant daiktus, medžiagas, augalus ir gyvūnus.
PROBLEMŲ SPRENDIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminiai gebėjimai</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	► Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. ► Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariai su kitais, siūlo ir priima pagalbą. ► Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	► Atpažįsta kasdienės ar mažiau įprastos problemas, pasako, apibūdina, tikslinasi su kokia kliūtimi ar sunkumu susidūrė. ► Noriai bando įveikti iššūkius, taikydamas anksčiau išbandytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus, pasitelkia turimas žinias ir patirtį. ► Savarankiškai ar su kitais renkasi tinkamas priemones, eksperimentuoja, išbando įvairias sprendimo alternatyvas ir kartais pats ieško iššūkių, kuriuos galėtų įveikti. ► Spręsdamas problemas tariai su kitais, siūlo sprendimus, priima pagalbą ir siekia bendro susitarimo. ► Geba atsiriboti nuo išorinių trikdžių, susitelkia į užduotį, išsako savo mintis apie veikimo būdus ir kryptingai siekia rezultato. ► Stebi savo veiksmų pasekmes, samprotauja, kas pavyko ar nepavyko, ir priima sprendimus, ką daryti toliau arba kitaip. ► Nepasisekus veiklos nemeta, o iš naujo bando arba keičia veikimo būdą, sudėtingas situacijas priima kaip mokymosi galimybę ir siekia jas įveikti.

MOKĖJIMAS MOKYTIS <i>Vertybinė nuostata</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminiai gebėjimai</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	► Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. ► Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. ► Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. ► Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.	► Pasako arba parodo, ką nori veikti ar išmokti, drąsiai kalba apie savo gebėjimus ir mokymosi siekius. ► Rodo iniciatyvą ir atkaklumą siekdamas tikslo, susidūręs su sunkumais išlieka pozityvus, geba lanksčiai prisitaikyti prie aplinkybių, priimti tinkamus sprendimus. ► Planuodamas veiklą, išsiaiškina reikalingą informaciją, ją randa, geba numatyti tikslui pasiekti reikalingus veiksmus, priemones ir kelis žingsnius į priekį, esant poreikiui koreguoja sprendimus pagal situaciją, kreipiasi pagalbos ir ją priima. ► Mokydamasis naujų dalykų, imasi lyderystės, padeda kitiems, stebi bendraamžius, įsitraukia į bendras veiklas ir dalinasi tuo, kas jam įdomu. ► Drąsiai spėja, bando ir eksperimentuoja, daro klaidas ir jas taiso, siekdamas geriau suprasti užduotį, veiklos turinį ar sprendimo būdus, atidžiai išklauso kitų nuomones ir užduoda tikslingus klausimus. ► Reflektuodamas įvardija, kaip veikė, ką išmoko, kaip įveikė iššūkius, noriai dalijasi patirtimi, įsivertina veiklos rezultatus ir įvardija tolesnius mokymosi siekius.
---	--	--

Vaiko galia „SĖKMINGAI BESIMOKANTIS“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

Ugdymo(si) kontekstai: žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai.

Pedagoginės strategijos: padeda vaikams atpažinti problemas kasdienėse situacijose ir drąsina ieškoti jų sprendimo būdų, remiantis ankstesne patirtimi ar kūrybišku mąstymu. Skatina bendradarbiauti, tariantis dėl galimų sprendimų, priimti kitų pasiūlymus ir pasitikėti savo jėgomis sprendžiant iškylančius sunkumus. Sudaro sąlygas išreikšti savo mokymosi poreikius ir lūkesčius, skatindamas savarankiškai tyrinėti, kelti klausimus bei atrasti atsakymus per įvairias veiklas ir patirtis. Padeda reflektuoti apie savo mokymosi procesą, drąsina aptarti sėkmes ir nesėkmes, išbandyti skirtingus mokymosi būdus bei dalintis patirtimi su bendraamžiais. Kuria tyrinėjimui palankią aplinką, pasiūlo įvairių pojūčius stimuliuojančių priemonių, skatina vaiką tyrinėti jas savarankiškai ar stebint suaugusiojo veiksmus. Įsitraukia į vaiko žaidimą, kalba apie tai, ką mato ir jaučia, skatindamas vaiką eksperimentuoti, stebėti ir džiaugtis atradimais. Užduoda atvirus klausimus, skatina vaiką samprotauti, lyginti, grupuoti, kelti hipotezes, pasirinkti tinkamas priemones tyrimui ir siūlyti tolesnes tyrinėjimo kryptis.

Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): pokalbis – diskusija; probleminiai klausimai; hipotezių kėlimas; žaidimas; stebėjimas ir tyrinėjimas; eksperimentavimas; veiklos eigos ir rezultatų aptarimas; socialiniai-vaidmeniniai žaidimai; ekskursijos; IKT taikymas; STEAM metodas.

JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI

Ugdymosi sritys „Aš ir bendruomenė“ bei „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“

Pasiekimų sritys:

Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais – pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Aplinkos pažinimas – pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų ¹¹	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	► Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. ► Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. ► Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai.	► Atpažįsta juo besirūpinantį suaugusįjį, rodo jam prierašumą ir skiria nuo nepažįstamų žmonių. ► Inicijuoja bendravimą žvilgsniu, mimika, balsu ar gestais, seka suaugusiojo neverbalinius ir verbalinius signalus, reaguoja į rodomus objektus, dalijasi emocijomis ir nuostaba. ► Vykdo paprastus, jam suprantamus suaugusiojo prašymus, prireikus kreipiasi pagalbos ir tikisi palaikymo bei teigiamo įvertinimo. ► Domisi kitais vaikais, stebi juos, mėgdžioja jų veido išraiškas, veiksmus, kalbėjimą, pats stengiasi patraukti dėmesį šypsena, balsu, judesiais ar geranoriškais veiksmais. ► Noriai bendrauja su suaugusiais ir bendraamžiais, žaidžia greta kitų, išsitraukia į bendrą veiklą ar žaidimus, dalinasi patirtimi. ► Tyrinėdamas aplinką, stengiasi judėti bendroje erdvėje nepažeisdamas kitų vaikų ribų, mokosi socialiai tinkamo elgesio.
APLINKOS PAŽINIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	► Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklą trukmę (vyko ilgai ar trumpai). ► Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). ► Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje,	► Veido išraiška, mimika, gestais ir garsais reaguoja į aplinkoje esančius žmones, daiktus, gamtos ir kultūros reiškinius, domisi vaizdais, kvapais, garsais ir skoniais. ► Aktyviai tyrinėja, atpažįsta artimiausią socialinę bei fizinę aplinką, orientuojasi grupėje, namuose, žino daiktų vietą, paskirtį, pasinaudojęs juos padeda į vietą. ► Domisi gamtine aplinka, atpažįsta ir įvardija gyvūnus, augalus bei gamtos reiškinius, stebi net retesnius jų pasireiškimus, noriai išsitraukia į augalų bei gyvūnų priežiūrą.

¹¹ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 15-16. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

	socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	► Žaisdami ir tyrinėdami suvokia, kad daiktai pasižymi skirtingais požymiais (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos-kietos, skaidrios-neskaidrios, lengvos-sunkios). ► Pradedą suvokti laiko seką, įvykių kaitą, atpažįsta praeities įvykius, ištraukia į kasdienę rutiną, suvokia paros struktūrą, apytiksliai įvertina veiklos trukmę. ► Renkasi jam malonią gamtinę, socialinę ar kultūrinę aplinką, jaučia emocinį ryšį su joje esančiais objektais ir reiškiniais. ► Domisi gimtąja kalba ir kultūros elementais, ištraukia į etninės kultūros veiklas, tautinių bei valstybinių švenčių minėjimą.
--	---	--

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiamo 6 žingsnio pasiekimų ¹²	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	► Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. ► Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. ► Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. ► Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo	► Rodo pasitikėjimą mokytojais ir jų padėjėjais, lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų, kreipiasi su klausimais, tariasi, guodžiasi, drąsiai reiškia nuomonę ir aiškinasi situacijas. ► Inicijuoja pokalbius ir veiklas su suaugusiaisiais, aktyviai ištraukia į jų pasiūlytas veiklas, prireikus prašo pagalbos. ► Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje, kieme, ištraukia į veiklą, kai šalia yra mokytojas. ► Sąmoningai tikrina suaugusiojo nustatytas elgesio ribas – atsiklausia, tariasi ir derasi, siekdamas suprasti, kas yra priimtina ► Palaiko ilgalaikę draugystę su vienu ar keliais vaikais, turi nuolatinį žaidimų partnerių ir sėkmingai ištraukia į poros, mažos ar didesnės grupės veiklas. ► Veikdamas kartu su kitais, rodo bendradarbiavimą, siūlo, priima

¹² Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 15-16. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

	veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	idėjas, derina veiksmus, dalijasi priemonėmis ir žaislais, palaukia eilės, priima kompromisus, padeda spręsti kitų vaikų nesutarimus. ► Veikdamas kartu su kitais, pastebi ir įvardija savo bei kitų vaikų ar suaugusiųjų išvaizdos, kalbos, pomėgių ir gebėjimų panašumus bei skirtumus. ► Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais, natūraliai priima įvairovę, rodo pagarbą kitokiam požiūriui, kultūrai, išvaizdai ir noriai bendrauja su vaikais iš įvairios aplinkos. ► Supranta, kad grupėje svarbu laikytis bendrų susitarimų ir elgesio taisyklių, pats prisideda prie jų kūrimo, laikosi prisiimtų įsipareigojimų. ► Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti, suvokia savo veiksmų pasekmes sau, kitiems ir grupei, pradeda vadovautis supratimu apie asmenines teises ir pareigas.
APLINKOS PAŽINIMAS <i>Vertybinė nuostata</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	► Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukurtų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. ► Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Įžvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais.	► Pažįsta savo gyvenamąją vietą, pasako miesto ar kaimo pavadinimą, įvardija žinomus objektus, gatvę, ugdymo įstaigą ir savarankiškai orientuojasi jos erdvėse. ► Domisi gyvąja ir negyvąja gamta, atpažįsta vietinius ir tolimų kraštų augalus, gyvūnus bei gamtos reiškinius, stebi augalų augimą, rūpinasi augintiniais. ► Fiksuodamas gamtos pokyčius metų kalendoriuje, supranta dangaus kūnų, metų laikų ir aplinkos veiksnių įtaką gyvajai gamtai. ► Įvardija paros dalis, savaitės dienas, metų laikus, suvokia jų nuoseklumą, sieja su kasdienėmis veiklomis ir pradeda suprasti praeities, dabarties bei ateities ryšius, dėliodamas įvykius chronologine seka. ► Domisi savo šalies kalba, simboliais, tradicijomis, dalyvauja šeimos, bendruomenės ir tautiniuose renginiuose, lygina skirtingų kultūrų šventes, atpažįsta kultūrinius skirtumus,

	►Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ja rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.	jaučia ryšį su artima aplinka ir išreiškia jį kūrybinėje veikloje. ►Ugdosi tvaraus elgesio įgūdžius, rūšiuojant atliekas, tausojant išteklius, suprantant jų poveikį aplinkai, prisiimant atsakomybę už gamtos ir kultūros puoselėjimą bei siūlant būdus, kaip rūpintis gamta. ►Tyrinėja aplinką pasitelkdamas įvairius pojūčius ir priemones, eksperimentuoja su medžiagomis, stebi jų savybes, analizuoja gamtos reiškinius, domisi technologijų taikymu kasdienėje veikloje bei kūryboje. ►Domisi gimtąja kalba ir etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose, padedamas mokytojo, pažįsta pagrindinius savo šalies simbolius, žymias asmenybes. ►Žaisdamas ir bendraudamas vaikas susipažįsta su kitomis šalimis, supranta, kad pasaulyje gyvena skirtingoms tautoms priklausančios žmonės. ►Jaučiasi bendruomenės dalimi, domisi suaugusiųjų profesijomis ir jų atliekamais darbais, žino buitį palengvinančios technikos paskirtį, supranta darbo vertę ir pradeda suvokti mainų esmę.
--	---	---

Vaiko galia „JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

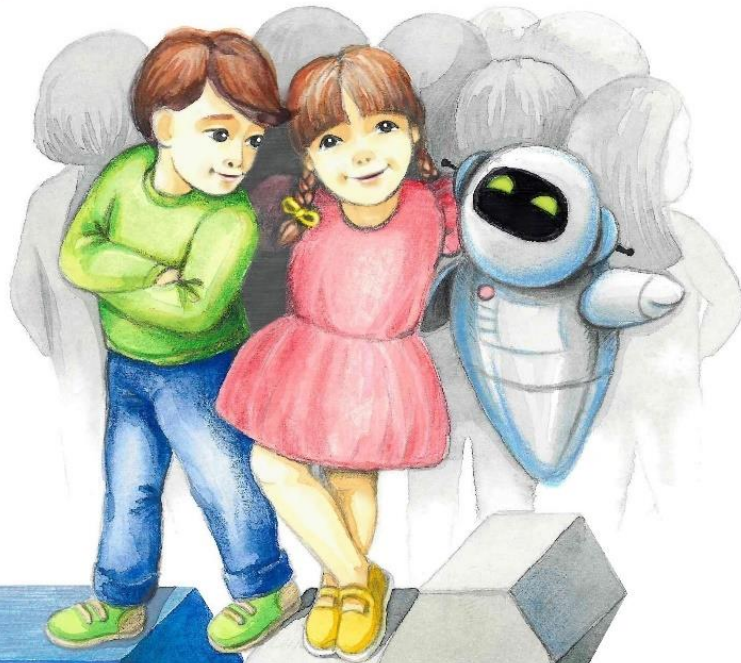
Ugdymo kontekstai: žaismės, kultūrinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, universalus dizaino mokymuisi.

Pedagoginės strategijos: kuria demokratiškus procesus, palaiko jautrų emocinį ryšį, ugdo vaikų bendravimo, bendradarbiavimo įgūdžius su suaugusiais ir bendraamžiais. Skatina susitarti, užmegzti ir palaikyti draugystes, geriau suprasti žmones ir bendruomenę, dalintis, išreikšti savo nuomonę, toleruoti ir gerbti kitą, mokytis kurti taisykles ir jų laikytis. Padeda pažinti ir suprasti save, suvokti savo ryšius su kitais ir vietą tarp kitų žmonių. Remiasi vaiko patyrimais, stebėjimais ir natūraliu smalsumu, padedamas jam pažinti gamtinę, socialinę ir kultūrinę aplinką. Skatina atsakingą požiūrį į gamtą, formuoja tvarumo nuostatas, pabrėžiant atliekų rūšiavimo, išteklių tausojimo svarbą ir žmogaus veiklos poveikį aplinkai. Padeda vaikui pažinti žmonių darbus, buitį, profesijas, sudarydamas sąlygas tyrinėti artimiausią socialinę aplinką per žaidimą, bendravimą ir įsitraukimą į grupės veiklas. Planuoja veiklas, integruojančias kultūrinius elementus, skatina vaiko dalyvavimą tautinėse, valstybinėse bei bendruomeninėse šventėse, siekdamas stiprinti vaiko kultūrinį tapatumą, plėsti pagarbą, supratimą apie savo ir kitų tautų kultūrą.

Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): dalyvavimas dialoge ar polilogė; klausymas įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis; susitikimai ir pokalbiai su skirtingų profesijų žmonėmis; pažintinės išvykos; diskusijos; pasakojimai;

probleminiai klausimai; stebėjimas; tyrinėjimas; eksperimentavimas; pažinimų-tyrinėjimų savaitės; ilgalaikiai ir trumpalaikiai projektai; „Minčių lietus“, „Smegenų šturmas“, „Interviu“ metodas; virtualios kelionės; IKT taikymas; šventės; renginiai; vaidmeniniai žaidimai; naratyvinis žaidimas; patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, kūrybinėse ateljė, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

PASITIKINTIS

Ugdymosi sritis „Aš ir bendruomenė“

Pasiekimų sritys:

Emocijų suvokimas ir raiška – atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

Savireguliacija ir savikontrolė – sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais, elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.

Savivoka ir savigarba – pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.

PIRMI-TRETI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 3 žingsnio pasiekimų ¹³	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	► Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. ► Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	► Mimika, kūno judesiais ir garsais, rodo džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. ► Nerimauja išsiskirdamas su tėvais, džiaugiasi jiems sugrįžus. ► Nerimauja pamatęs nepažįstamą žmogų. ► Emocijas reiškia skirtingu intensyvumu, būdinga greita nuotaikų kaita. ► Pradedą atpažinti savo jausmus, vartoti emocijų pavadinimus, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. ► Domisi, atpažįsta, tinkamai reaguoja į kitų emocijų raišką, pasitraukdamas, guosdamas, šypsodamasis ar liūdėdamas. ► Sekdamas suaugusiojo pavyzdžiu, bendraudamas su bendraamžiais, įvaldo paprastus emocijų, dėmesio, impulsų, elgesio reguliavimo būdus.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminiai gebėjimai</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais, elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	► Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. ► Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padėdamas suaugusiojo, įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. ► Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	► Gerai jaučiasi saugioje, pažįstamoje aplinkoje, laikydamasis kasdienės tvarkos ir ritualų. ► Patyręs diskomfortą, nusiramina su suaugusiojo pagalba arba naudodamas priimtinius nusiramavimo būdus. ► Trumpam sutelkia dėmesį į suaugusįjį, reaguoja į jo veido išraišką, balsą. ► Pasitraukia, atsisako veiklos ar ieško suaugusiojo pagalbos esant nepatogiai situacijai. ► Žaisdamas kalba su savimi, padėdamas sau sutelkti dėmesį ir valdyti veiksmus. ► Pradedą mokytis valdyti emocijas ir elgesį kasdienėse situacijose, padedant suaugusiajam.

¹³ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 12-14. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

		►Pradedama laikytis aiškių, jam suprantamų prašymų ir susitarimų. ►Bendraudamas su kitais, pritaiko būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.
SAVIVOKA IR SAVIGARBA <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	►Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5 – 6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. ►Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. ►Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. ►Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	►Tyrinėja savo kūną, stebi judesius, atpažįsta save veidrodyje ar nuotraukose, pavadina 5 – 6 kūno dalis, pasako savo vardą, amžių, lytį. ►Džiaugiasi savo gebėjimu judėti, kalbėti, veikti savarankiškai, kalba apie save pirmuoju asmeniu ir tikisi suaugusiojo palaikymo. ►Reaguoja į savo vardą, palaiko emocinį ryšį su artimaisiais per akių kontaktą, veido išraišką, gestus ar garsus, jaučiasi saugus su pažįstamais suaugusiais ir teigiamai reaguoja į pažįstamus žaidimus bei dainas. ►Domisi kitais vaikais ir jų veiklomis, jaučiasi saugiai pažįstamoje grupės aplinkoje, noriai bendrauja ir pozityviai reaguoja į kitakalbius ar grupėje apsilankančius svečius. ►Padedamas suaugusiojo, domisi etnokultūrinėmis veiklomis, dalyvauja šventėse ir žaidimuose, klausosi tautosakos ir pradeda atpažinti kultūrinės aplinkos simbolius. ►Pradedama suvokti laiko tėkmę per kasdienę veiklą, supranta, kiek užtrunka atlikti tam tikrus veiksmus, eksperimentuoja su trukmės matavimo priemonėmis ir paveikslėlių pagalba mokosi atpažinti dienos struktūrą bei grupės dienvartę. ►Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs.

KETVIRTI-ŠEŠTI VAIKO GYVENIMO METAI

Pasiekimų sritis, vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai	Siekiame 6 žingsnio pasiekimų ¹⁴	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA <i>Vertybinė nuostata</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	► Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. ► Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. ► Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	► Atpažįsta, įvardija savo emocijas bei jausmus, juos išreiškia priimtinais būdais ir paaiškina situacijas bei priežastis, kurios juos sukėlė. ► Tiksliai nustato kitų emocinę būseną pagal veido išraišką, elgesį, kūno kalbą, supranta, kad toje pačioje situacijoje jo ir kitų emocijos gali skirtis. ► Kalba apie savo jausmus, pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, žino tinkamus nusiramavimo būdus (pvz., suskaičiuoti iki trijų, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), taiko juos padedant suaugusiajam ► Žaisdamas vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėja emocijas, jų priežastis, jas imituoja ir atliepia. ► Rodo empatiją, pagarbą, toleranciją ir rūpestį žmonėms, gyvūnams, augalams. ► Su suaugusiojo pagalba atpažįsta patyčias, supranta, kaip elgtis, kad jų nekiltų.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminiai gebėjimai</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais, elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiau drinęs geba nusiraminti.	► Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. ► Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose, jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. ► Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimą.	► Nusiramina pasitelkdamas jam tinkamus būdus (kalbėdamasis, kvėpuodamas, klausydamas muzikos, žaisdamas ar pasitraukdamas iš įtemptos situacijos), siūlo šiuos būdus kitiems. ► Sutelkia dėmesį, išlaiko pastangas, išbando aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, slopina impulsyvius veiksmus, žaisdamas savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti), įgyvendindamas užduotį ar veikdamas jam įdomioje veikloje. ► Žaisdamas komandinius žaidimus mokosi laikytis

¹⁴ Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350, p. 12-14. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

		taisyklių, laimėti ir pralaimėti, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus. ►Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūręs su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. ►Kartu kuria grupės taisykles: aiškinasi, diskutuoja, argumentuoja; suvokia taisyklių bei susitarimų asmeninę reikšmę, stengiasi jų laikytis ir nuolat primena kitiems. ►Suvokia netinkamo elgesio pasekmes, pradeda susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, galinčių sukelti konfliktą ar pakenkti kitiems. ►Konfliktinėse situacijose dažniausiai renkasi žodinį sprendimą, siūlo galimus sprendimo būdus, numato jų pasekmes. ►Pratinasi pagalvoti apie kitus ir jų poreikius, būti geranorišku, draugišku, mokytis bendrauti, bendradarbiauti, sugyventi. ►Siekdamas tikslo geba atidėti momentinius norus, stengiasi suvaldyti pyktį ar įniršį, ugdo si valingą dėmesio ir elgesio kontrolę.
SAVIVOKA IR SAVIGARBA <i>Vertybinė nuostata</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	►Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (išskvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). ►Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. ►Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. ►Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės	►Pradeda suprasti savo kūno unikalumą, gebėjimus, ribas, domisi kūno pokyčiais, apibūdina augimą, naujai įgytus gebėjimus bei savo asmenines savybes. ►Tyrinėja žmogaus organizmo sistemas įvairiais informacijos šaltiniais, kurdamas modelius, žiūrėdamas filmukus ar vartydamas enciklopedijas. ►Save apibūdina įvardydamas fizines, elgesio, emocines savybes, tautybę, gimtinę, pomėgius, supranta, kad jis yra tas pats asmuo, kuris buvo ir bus. ►Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, siekia kitų pripažinimo ir palankaus įvertinimo, džiaugiasi, kai jaučiasi vertinamas, tačiau jo savęs vertinimas kinta ir nėra pastovus.

	yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	►Supranta, kad kiekvienas žmogus turi savitą jausmų, ketinimų ir norų pasaulį, todėl gerbia kitus ir tikisi pagarbos sau. ►Mokosi saugoti savo privatumą, rodo toleranciją kitokiems, siekia laikytis duoto žodžio ir atsakingai vykdyti įsipareigojimus. ►Kalba apie savo šeimą ir draugus, jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės ir bendruomenės narys, lygina savo aplinką su kitomis šeimomis, tautomis ar šalimis, domisi jų gyvenimo būdu, kalba ir kultūra, supranta savo vietą platesniame kultūriniame kontekste. ►Dalyvauja kultūrinėse ir pilietinėse veiklose, domisi tautosaka, valstybės simboliais bei svarbiais istorijos elementais, per patirtį ugdydami istorinį ir pilietinį tapatumą. ►Pradedą suvokti paros ir savaitės struktūrą, aptaria savo veiklas skirtingu laiku, o per asmenines patirtis ir pasakojimus konstruoja suvokimą apie praeitį, dabartį ir ateitį.
--	--	---

Vaiko galia „PASITIKINTIS“: ugdymo(si) kontekstai, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai).

Ugdymo(si) kontekstai: judraus patirtinio ugdymosi, žaismės, kultūrinių dialogų, universalaus dizaino mokymuisi kontekstai. Pedagoginės strategijos: palaiko nuoseklius, jautrius emocinius ryšius su vaiku, kuria saugią ir pasitikėjimu grįstą aplinką. Veikia kaip pozityvaus elgesio modelis, padedantis vaikui formuoti tinkamus socialinius ir emocinius įgūdžius. Organizuoja vaikui aktualias ir jo poreikius bei gebėjimus atitinkančias veiklas, skatinančias savęs pažinimą, emocijų suvokimą ir supratimą apie savo vietą tarp kitų. Padeda vaikui atpažinti kilusio konflikto esmę, išklauso skirtingas nuomones, tikslingai ugdo savireguliacijos įgūdžius, padedančius vaikui valdyti impulsus, susitelkti, išbūti ir išjausti emocijas, priimti apgalvotus sprendimus. Teikia emocinį palaikymą, drąsina, skatina pasididžiavimą pasiekimais, stiprina savigarbą. Ugdymo(si) organizavimo formos (metodai, būdai): emocijų tyrinėjimas („Emocijų termometras“, „Emocijų žemėlapis“); socialinės istorijos; kvėpavimo ir nusiramino pratimai; taktiliniai (lytėjimo) metodai (smėlio padėklai, lipdymas, piešimas pirštais ir kt.); vaizdinės medžiagos aptarimas (plakatai, kortelės; edukaciniai filmukai; kūrybiniai, vaidmenų žaidimai; „Minčių lietus“; žaislų kelionė į vaiko namus; tarimas; diskusijos; pokalbiai; judrieji žaidimai; komandiniai žaidimai; „Interviu“ metodas; savęs apibūdinimas grafiškai (piešiniais, simboliais, ženklais); STEAM ugdymo metodai; kūno aktyvumo reguliavimo būdai; tyrinėjimai ir eksperimentai; dienos ritmo pajautimo būdai (paveikslėlių dėliojimas), IKT.

4.4. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Mokykla stiprina partnerystę su tėvais (globėjais), įtraukiant šeimas į ugdymo proceso planavimą, įgyvendinimą, aplinkų tobulinimą, vaikų pažangos ir pasiekimų stebėsenos fiksavimą bei aptarimą. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos poreikius, kultūrinius ypatumus ir vaiko gerovę, sudarant lanksčias sąlygas sklandžiai vaiko ir šeimos adaptacijai, dermei tarp ugdymo(si) namuose ir įstaigoje. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu ir lygiaverte partneryste. Visi su vaikų ugdymu bei priežiūra susiję klausimai sprendžiami konstruktyviai komunikuojant, tariantis ir konsultuojantis. Tėvai ir mokyklos darbuotojai veikia kaip komanda, bendradarbiaudami pagal aiškiai apibrėžtas atsakomybės ribas, o toks bendradarbiavimas užtikrina vaikui palankias sąlygas augti, mokytis ir tobulėti.

4.5. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms teikiama parama grindžiama komandiniu darbu ir bendradarbiavimu tarp administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų bei pagalbos vaikui specialistų. Mokytojai, numatydami galimas kliūtiis vaikų dalyvavimui ugdymo veiklose, taiko prevencinius sprendimus ir parenka individualius ugdymo poreikius atitinkančias priemones bei metodus, siekdami užtikrinti lygias galimybes visiems vaikams. Pagalbos vaikui specialistų veikla orientuota į vaikų fizinių funkcijų lavinimą, pažintinių gebėjimų, kalbos ir mąstymo vystymą tais atvejais, kai vaiko raida neatitinka amžiaus normų arba iškyla ugdymosi sunkumų. Mokytojai ir specialistai, nuolat aptaria individualius vaiko poreikius, planuoja ugdymo(si) procesą bei aplinkas, taikydami tikslines priemones, padedančias mažinti ugdymosi barjerus ir užtikrinti vaiko pažangą. Mokytojai ir pagalbos vaikui specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja, padėdami suprasti vaiko ugdymosi poreikius, veiksmingus, vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus ir dalyvauti savo vaiko ugdyme šeimoje ir ugdymo įstaigoje. Mokykla sprendama sudėtingus ugdymo(si) atvejus, plėtoja ugdytojų profesines kompetencijas bei užtikrina bendruomenės ir šeimų aprūpinimą reikalingais ištekliais, inicijuoja ir palaiko bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo bei išteklių institucijomis, centrais ir nevyriausybėmis organizacijomis. Tai leidžia efektyviai spręsti vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos klausimus, užtikrinant visapusišką paramą visiems ugdymo proceso dalyviams.

V SKYRIUS
VAIKŲ UGDYMOSI
PAŽANGA, UGDYMOSI
TĘSTINUMAS

5.1. Vaikų pasiekimų dokumentavimo ir pažangos stebėsenos sistema

Mokykla kryptingai ir nuosekliai vykdo vaikų ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėseną, kuri padeda pažinti kiekvieno vaiko raidos ypatumus, fiksuoti jo pasiekimus bei pažangą. Vaikų mokymosi, pasiekimų ir pažangos stebėjimo, dokumentavimo, ugdymo(si) planavimo, įgyvendinimo ir reflektavimo procesas organizuojamas cikliškai, atsižvelgiant į ugdymo kokybės gerinimą bei vaikų poreikių užtikrinimą. Šis procesas apima keturis pagrindinius etapus (žr. 4 pav.).

4 pav. Vaiko pasiekimų ir pažangos stebėsenos procesas

Vaikų ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėsenos procesas atskleidžia nuoseklias ugdymo grandis nuo vaikų stebėjimo iki refleksijos etapų, kurie leidžia kryptingai planuoti tolimesnį ugdymą(si). Mokytojai stebėjimo etape sistemingai stebi vaikus, dokumentuoja jų ugdymo(si) procesus, individualius poreikius, siekiant užtikrinti tinkamą paramą vaiko ugdymuisi ir tolesniam veiklų planavimui. Planavimo etape mokytojai, remdamiesi stebėjimo etapo duomenimis, numato ugdymosi aplinkas ir veiklas, atliepiančias vaikų individualius poreikius. Šiame etape formuluojami tikslai, kuriais siekiama plėtoti vaikų gebėjimus ir stiprinti jų kompetencijas atsižvelgiant į situacijas „čia ir dabar“. Įgyvendinimo etape vykdomos suplanuotos veiklos, kurių metu fiksuojami vaikų įsitraukimo, pasirinkimų, bendravimo, bendradarbiavimo, savarankiškumo, pasiekimų raiškos požymiai. Reflektavimo etape mokytojai analizuoja ugdymo proceso veiksmingumą, vertindami sukurtas aplinkas, taikomus metodus ir teikiamą pagalbą, siekdami užtikrinti kiekvieno vaiko tobulėjimą ir pažangą. Vaikai įsivertina savo veiksenas, apmąsto bei išreiškia įgytą ugdymo(si) patirtį.

Mokyklos mokytojai apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžia iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Vaiko ugdymo(si) pasiekimų stebėsenai taikomi įvairūs būdai ir metodai: stebėjimas, pokalbiai, vaiko pasakojimai, veiklos ir kūrybos darbų bei elgesio analizė, vaiko įsivertinimas, situacijų aprašymai, vizualinės ir garsinės informacijos fiksavimas. Vaikų pasiekimai nuolat analizuojami, siekiant stebėti pažangą atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias, švietimo pagalbos poreikį, tobulinant ugdymo turinį, atliepiant vaikų individualius poreikius ir atsižvelgiant į tėvų lūkesčius.

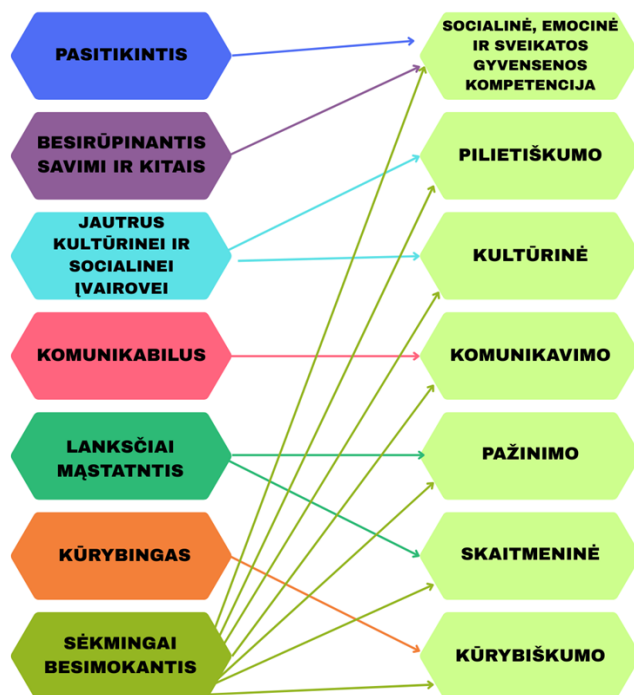
Vaikų ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėsenai naudojama priemonė „Pasiekimų žingsneliai“, kurios pagalba galima nuosekliai stebėti ir fiksuoti vaikų pasiekimus bei pažangą, juos reflektuoti, tikslingai planuoti tolesnį ugdymą(si), įtraukiant vaikus į mokymosi stebėseną ir planavimą, bendradarbiaujant su tėvais (globėjais), bei užtikrinant vientisą, tęstiną ir kiekvieno vaiko individualius poreikius atliepiantį ugdymosi procesą. Mokytojai, pagalbos vaikui specialistai, tėvai (globėjai), du kartus per mokslo metus pildo vaikų pasiekimų ir pažangos stebėsenos fiksavimo lentelę, atsižvelgdami į vaikų amžiaus grupę. Šioje lentelėje žymimas vaiko pasiekimus atitinkantis žingsnis 18-oje pasiekimų sričių. Papildoma vaikų ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėseną

atliekama elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, vaikų pasiekimų ir pažangos aplanke, kuriame kaupiami vaiko veiklos stebėjimų užrašai, kūrybiniai darbai, nuotraukos, vaiko įsivertinimai, individualios padėkos už pasiekimus. Vaiko pasiekimai aprašomi trumpais komentarais, nurodant ugdymo(si) pasiekimų sritį ir žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, jo pažangą, stiprybes ir tolesnio tobulėjimo žingsnius. Atsižvelgiant į stebėsenos duomenis, numatomi ir pagrįstai planuojami tolesni ugdymo(si) žingsniai bei veiklos, atitinkančios vaikų poreikius, skatinančios kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą.

Tėvų (globėjų) informavimas apie vaikų ugdymo(si) pasiekimus ir pažangą vykdomas nuosekliai visus mokslo metus. Individualūs vaikų pasiekimų ir pažangos stebėsenos aptarimo pokalbiai su tėvais (globėjais) organizuojami pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 2 kartus per mokslo metus (spalio ir gegužės mėn.) po pasiekimų fiksavimo ir reflektavimo el. dienyno „Mūsų darželis“ skiltyje „Pasiekimų žingsneliai“. Nuolatinė komunikacija palaikoma elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“. Mokytojų tarybos posėdžiuose apibendrinami ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų rezultatai, išskiriami stiprieji aspektai, numatomos tobulintinos sritys. Visa stebėseną ir informacijos panaudojimas vykdomi atsakingai, vadovaujantis etikos principais ir užtikrinant duomenų konfidencialumą.

5.2. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

Nuosekli sąveika tarp vaiko galių plėtojimo ikimokykliniame laikotarpyje bei kompetencijų formavimo priešmokykliniame etape, užtikrina sklandų vaiko ugdymosi kelią nuo ankstyvosios vaikystės iki pasirengimo mokyklai (žr. 5 pav.).

5 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) kompetencijų dermė

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą stiprina aiški pasiekimų sričių ir kompetencijų dermė tarp šių dviejų ugdymo etapų, pagrindinių ugdymo(si) principų suderinamumo bei nuosekliai planuojamo ugdymo(si) proceso. Šis procesas grindžiamas vaiko raidos ypatumais ir jo ugdymosi poreikiais, išskirtinį dėmesį skiriant žaidimo pedagogikai ir patirtiniam mokymuisi. Tokiu būdu kuriama vaikui palanki, saugi ir motyvuojanti aplinka, kurioje jis gali augti, tyrinėti ir nuosekliai tobulėti. Tinkamai organizuotas ugdymo(si) procesas prisideda prie sklandaus perėjimo į priešmokyklinį ugdymą, užtikrinant vaikų gerovę ir ugdymosi tęstinumą.

LITERATŪRA

1. Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo (2023). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
2. Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymo Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ pakeitimo (2024). TAR, 2024-02-05, Nr. 2092. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfecb?jfwid=f5arm3g7r>
3. Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymo Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ pakeitimo (2024). TAR, 2024-02-14, Nr. 2721. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/662d1a52cb7811ee9269b566387cfecb>
4. Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo (2022). TAR, 2022-08-24, Nr. 17452. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/45f3b02523e311edb36fa1cf41a91fd9?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=0930658b-09d3-4617-9b69-3e37720373e6>
5. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas (2024). TAR, 2023-09-04, Nr. 17350. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
6. Komunikacijos agentūra „Headline Agency“ (2025). *Kodėl vaikų darželis – geras pasirinkimas jūsų mažyliui? Atmintinė tėvams ir globėjams*. Nacionalinė švietimo agentūra. <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2025/02/Atmintine-1.pdf>
7. Nacionalinė švietimo agentūra (2024). *Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programoje, pasiekimų stebėsenos priemonė „PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI“*. <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2024/11/Priemone-Pasiekimu-zingsneliai.pdf>
8. Nacionalinė švietimo agentūra (2025). *Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos kokybės įsivertinimo kriterijai*. <https://www.nsa.smsm.lt/projektai/wp-content/uploads/2025/04/Rekomenduojami-IU-programu-kokybes-isivertinimo-kriterijai.pdf>
9. Neifachas, S. (2025). *Patarimai ir praktiniai pavyzdžiai rengiant ikimokyklinio ugdymo programą*. Nacionalinė švietimo agentūra. <https://emokykla.lt/upload/files/2025/03/24/patarimai-rengiant-ikimokyklinio-ugdymo-programa.pdf>
10. Rapp, W. H. (2022). *Universalaus dizaino mokymuisi taikymas*. Kaunas: Vitae Litera. <https://ebooks.vitaelitera.lt/eb/3162/universalaus-dizaino-mokymuisi-taikymas-praktikoje/>
11. *Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai*. (2023). Vilnius: Europos socialinio fondo agentūra. <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf>